

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

[Facultat de Geografia i Història / Facultad de Geografía e Historia]

**V JORNADES INTERNACIONALS DE
PATRIMONI MUSICAL**

*EL SEGLE XIX: MERCANTILITZACIÓ, PROPAGANDA I
DEVOCIONS EN LA MÚSICA*

20, 21 i 22 de maig de 2026

**V JORNADAS INTERNACIONALES DE
PATRIMONIO MUSICAL**

*EL SIGLO XIX: MERCANTILIZACIÓN, PROPAGANDA Y
DEVOCIONES EN LA MÚSICA*

20, 21 y 22 de mayo de 2026

**V INTERNATIONAL MUSICAL
HERITAGE CONFERENCE**

*THE NINETEENTH CENTURY: COMMODIFICATION,
PROPAGANDA AND DEVOTIONS IN MUSIC*

May 20, 21 and 22, 2026

ORGANITZA / ORGANIZA:

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Facultat de Geografia i Història
Departament d'Història de l'Art

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

CRAI Biblioteca
Fons Antic

CSIC

CONSEJO SUPERIOR DE INVESTIGACIONES CIENTÍFICAS

esmuc

Escola Superior
de Música de Catalunya

Instituto Complutense
de Ciencias Musicales

GRUP PER A L'ESTUDI
DEL PATRIMONI MUSICAL
(GEPAM)

Església Arxidiocesana
de Barcelona

SECRETARIAT DE PATRIMONI
CULTURAL

Catedral de Barcelona

SUMARI / ÍNDICE

Direcció científica i comitès / Dirección científica y comités	4
Presentació / Presentación / Introduction	5
Programa (versió en català)	11
Programa (versión en castellano)	18
Resums / Resúmenes	25
Participants / Participantes	49

DIRECCIÓ CIENTÍFICA I COMITÈS / DIRECCIÓN CIENTÍFICA Y COMITÉS

Direcció / Dirección

- Oriol Brugarolas Bonet (Universitat de Barcelona, UB)
- Lluís Bertran Xirau (Instituto Complutense de Ciencias Musicales, ICCMU)
- Anna Costal i Fornells (Escola Superior de Música de Catalunya, ESMUC)
- Antonio Ezquerro Esteban (DCH-Musicología, IMF-CSIC & RISM-España, Barcelona)

Comitè científic / Comité científico

- Lluís Bertran Xirau (Instituto Complutense de Ciencias Musicales, ICCMU)
- Oriol Brugarolas Bonet (Universitat de Barcelona, UB)
- Jaume Carbonell Guberna (Universitat de Barcelona, UB)
- Montserrat Canela Grau (Universitat Rovira i Virgili)
- Paulino Capdepón Verdú (Universidad de Castilla La Mancha, UCLM & CIDOM, Unidad Asociada al CSIC)
- Anna Costal i Fornells (Escola Superior de Música de Catalunya, ESMUC)
- Joan Cuscó i Clarasó (Universitat de Barcelona, UB)
- Antonio Ezquerro Esteban (DCH-Musicología, IMF-CSIC & RISM-España, Barcelona)
- Joan Gay i Puigbert (Escola Superior de Música de Catalunya, ESMUC)
- Luis Antonio González Marín (DCH-Musicología, IMF-CSIC)
- Thomas Hochradner (Universität Mozarteum, Salzburg, Austria)
- Stephanie Klauk (Universität des Saarlandes, Saarbrücken, Alemania)
- Juan José Pastor Comín (Universidad de Castilla La Mancha, UCLM & CIDOM, Unidad Asociada al CSIC)
- Magda Polo Pujadas (Universitat de Barcelona, UB)
- Victoriano J. Pérez Mancilla (Universidad de Granada, UGR)
- Joaquim Rabaseda i Matas (Escola Superior de Música de Catalunya, ESMUC)
- Virginia Sánchez Rodríguez (Universidad de Castilla La Mancha, UCLM)
- Mercè Gras Casanovas (Arxiu dels Carmelites Descalços de Catalunya i Balears)
- Neus Verger Arce (CRAI Biblioteca de Fons Antic de la Universitat de Barcelona, UB)

Comitè organitzador / Comité organizador

- Oriol Brugarolas Bonet (Universitat de Barcelona, UB)
- Lluís Bertran Xirau (Instituto Complutense de Ciencias Musicales, ICCMU)
- Anna Costal i Fornells (Escola Superior de Música de Catalunya, ESMUC)

PRESENTACIÓ

La Universitat de Barcelona acull les **V Jornades Internacionals de Patrimoni Musical**, que enguany porten per nom *El segle XIX: mercantilització, propaganda i devocions en la música*. Les Jornades se celebren a la Facultat de Geografia i Història els dies 20, 21 i 22 de maig de 2026 i formen part de les activitats que commemoren el 575è aniversari de la Universitat.

El segle XIX va ser un període de profundes transformacions dels espais culturals, marcat per la proliferació de diversions en espais públics i per la consolidació dels teatres com a eixos de sociabilitat, difusió de repertoris i projecció d'artistes locals i estrangers. El sorgiment de nous perfils professionals en l'àmbit de la música va generar nous circuits comercials, educatius i institucionals, i va eixamplar les possibilitats industrials i econòmiques de l'edició musical i dels fabricants d'instruments. La recepció de les obres de compositors germànics, com ara Ludwig van Beethoven o Richard Wagner, va impactar en països mediterranis com el nostre, al mateix temps que es va començar a definir i sistematitzar el coneixement musical a través de diccionaris i eines teòriques. Al vuit-cents també es produí l'esclat d'una cultura popular urbana renovada, amb cançons que es divulgaven en fulls volants, melodies reaprofitades per a circumstàncies polítiques, i cors que articulaven les classes treballadores en societats d'ajuda mútua. La música religiosa i les pràctiques devocionals també es van revestir d'una espiritualitat i emoció particulars. Per tots aquests canvis tan destacats, el segle XIX mereixia unes jornades monogràfiques.

L'objectiu d'aquestes V Jornades és promoure el debat i la reflexió sobre aquestes qüestions que identifiquen la música del segle XIX, i establir un diàleg entre la musicologia i altres disciplines, com ara la història, la literatura, la filosofia, la història de l'art o la pedagogia, amb la voluntat d'aportar una visió àmplia sobre aquests coneixements i apuntar noves recerques.

Les V Jornades inclouen 56 comunicacions proposades per 60 investigadors que s'agrupen al voltant de nou temàtiques i que s'organitzen en blocs: I. La Barcelona de 1837; II. Noves professions, noves trajectòries; III. Lexicografia musical; IV. Passions i devocions; V. Richard Wagner (1813-1883); VI. Associacionisme i cultura popular; VII. Teatre(s); VIII. Ludwig van Beethoven (1770-1827); i IX. Tallers i

indústries. També inclouen dos concerts, un d'orgue a la Catedral de Barcelona i un altre de la Schola Cantorum de la Universitat de Barcelona.

Aquestes V Jornades han estat possibles gràcies al suport del Vicerectorat de Cultura, Memòria i Patrimoni de la UB, en col·laboració amb la Institució Milà i Fontanals del CSIC, el Grup per a l'Estudi del Patrimoni Musical (GEPAM) de la UB, l'Arquebisbat de Barcelona, la Catedral de Barcelona, l'Instituto Histórico de la Provincia Dominicana de Hispania, l'Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC), i l'Instituto Complutense de Ciencias Musicales (ICCMU).

L'organització és a càrrec del CRAI Biblioteca de Fons Antic de la UB, del Grup de Recerca Recuperació del Patrimoni Musical Històric de la IMF-CSIC de Barcelona, del Grup de Recerca en Patrimoni Musical i Pràctiques Interculturals (HERIMUS) de l'ESMUC, i del projecte de recerca TRANSRED: Transferencia cultural y redes musicales de España con Francia, Austria e Italia entre 1720 y 1920 (PID2024-158275NB-C21).

PRESENTACIÓN

La Universidad de Barcelona acoge las **V Jornadas Internacionales de Patrimonio Musical**, que este año se titulan *El siglo XIX: mercantilización, propaganda y devociones en la música*. Las Jornadas tendrán lugar en la Facultad de Geografía e Historia los días 20, 21 y 22 de mayo de 2026 y forman parte de las actividades conmemorativas del 575.º aniversario de la Universidad.

El siglo XIX fue un periodo de profunda transformación de los espacios culturales, marcado por la proliferación de las actividades de ocio en lugares públicos y la consolidación de los teatros como centros de sociabilidad, difusión de repertorios y proyección de artistas locales y extranjeros. La aparición de nuevos perfiles profesionales en el ámbito de la música generó nuevos circuitos comerciales, educativos e institucionales, y amplió las posibilidades industriales y económicas de la edición musical y de los fabricantes de instrumentos. La recepción de las obras de compositores germánicos, como Ludwig van Beethoven o Richard Wagner, tuvo un impacto en países mediterráneos como el nuestro, al mismo tiempo que el conocimiento musical también comenzaba a definirse y sistematizarse a través de diccionarios y herramientas teóricas. El siglo XIX también fue testigo del surgimiento de una renovada cultura popular urbana, con canciones distribuidas en hojas volanderas, melodías reutilizadas para circunstancias políticas y coros que unían a las clases trabajadoras en sociedades de ayuda mutua. La música religiosa y las prácticas devocionales también adquirieron una espiritualidad y una emotividad particulares. Por todos estos cambios significativos, el siglo XIX merecía unas jornadas monográficas.

El objetivo de estas V Jornadas es fomentar el debate y la reflexión sobre estas cuestiones que definen la música del siglo XIX, así como establecer un diálogo entre la musicología y otras disciplinas, como la historia, la literatura, la filosofía, la historia del arte o la pedagogía, con el objetivo de ofrecer una perspectiva amplia sobre estos conocimientos y sugerir nuevas vías de investigación.

Las V Jornadas incluyen 56 comunicaciones propuestas por 60 investigadores que se agrupan en nueve temáticas y que se organizan en bloques: I. La Barcelona de 1837; II. Nuevas profesiones, nuevas trayectorias; III. Lexicografía musical; IV.

Pasiones y devociones; V. Richard Wagner (1813-1883); VI. Asociacionismo y cultura popular; VII. Teatro(s); VIII. Ludwig van Beethoven (1770-1827); y IX. Talleres e industrias. También incluyen dos conciertos, uno de órgano en la Catedral de Barcelona y otro de la Schola Cantorum de la Universitat de Barcelona.

Estas V Jornadas han sido posibles gracias al apoyo del Vicerrectorado de Cultura de la UB, en colaboración con el Instituto Milà i Fontanals del CSIC, el Grupo para el Estudio del Patrimonio Musical (GEPAM) de la UB, el Arzobispado de Barcelona, la Catedral de Barcelona, el Instituto Histórico de la Provincia Dominicana de Hispania, la Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC) y el Instituto Complutense de Ciencias Musicales (ICCMU).

La organización corre a cargo del CRAI Biblioteca de Fondo Antiguo de la UB, el Grupo de Investigación para la Recuperación del Patrimonio Musical Histórico del IMF-CSIC de Barcelona, el Grupo de Investigación en Patrimonio Musical y Prácticas Interculturales (HERIMUS) de la ESMUC, y del proyecto de investigación TRANSRED: Transferencia cultural y redes musicales de España con Francia, Austria e Italia entre 1720 y 1920 (PID2024-158275NB-C21).

INTRODUCTION

The University of Barcelona is pleased to host the **5th International Conference on Musical Heritage**, entitled *The Nineteenth Century: Commodification, Propaganda and Devotions in Music*. The conference will be held at the Faculty of Geography and History from 20 to 22 May 2026, as part of the programme commemorating the University's 575th anniversary.

The nineteenth century saw significant changes in cultural spaces, driven by the growth of forms of entertainment in public venues and the rise of theatres as centres of sociability, the dissemination of repertoire, and the promotion of both local and international artists. The emergence of new professional profiles within the field of music gave rise to new commercial, educational and institutional networks, while also expanding the industrial and economic possibilities of music publishing and instrument manufacturing. The reception of works by German composers such as Ludwig van Beethoven and Richard Wagner had a significant impact across Mediterranean countries, including those of Southern Europe, while musical knowledge was increasingly defined and systematised through dictionaries and theoretical treatises. The nineteenth century also witnessed the flourishing of a renewed urban popular culture, with songs circulated in broadsheets, melodies adapted for political purposes, and choirs that brought the working classes together in mutual aid societies. Religious music and devotional practices likewise acquired distinctive forms of spirituality and emotional expression. Given these significant developments, the nineteenth century fully warrants a monographic conference.

The 5th Conference includes 56 papers presented by 60 researchers, organised around nine thematic strands and structured into the following sessions: I. Barcelona in 1837; II. New professions, new career paths; III. Musical lexicography; IV. Passions and devotions; V. Richard Wagner (1813–1883); VI. Associations and popular culture; VII. Theatre(s); VIII. Ludwig van Beethoven (1770–1827); and IX. Instrument makers and industry. The programme also features two concerts: an organ recital at Barcelona Cathedral and a performance by the Schola Cantorum of the University of Barcelona.

The 5th Conference has been made possible with the support of the Vicerectorat de Cultura, Memòria i Patrimoni de la UB, in collaboration with Institució Milà i Fontanals del CSIC, Grup per a l'Estudi del Patrimoni Musical (GEPAM) of the University of Barcelona, Arquebisbat de Barcelona, Barcelona Cathedral, Instituto Histórico de la Provincia Dominicana de Hispania, Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC), and Instituto Complutense de Ciencias Musicales (ICCMU).

The conference is organised by the following entities: CRAI Biblioteca de Fons Antic of the University of Barcelona; Grupo de Investigación para la Recuperación del Patrimonio Musical Histórico del IMF-CSIC de Barcelona; Research Group on Musical Heritage and Intercultural Practices (HERIMUS) of the ESMUC; and the research project TRANSRED: Cultural transfers and musical networks between Spain and France, Austria, and Italy from 1720 to 1920 (PID2024-158275NB-C21), a collaborative project involving Spain, France, Austria and Italy.

PROGRAMA

(versió en català)

DIMECRES 20 DE MAIG
SESSIÓ DEL MATÍ
(Facultat de Geografia i Història, Sala Jane Addams)

9:00H BENVINGUDA

Benvinguda de la Dra. Maria Soler Sala (Degana de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona), del Dr. Antonio Ezquerro (IMF-CSIC & RISM-Espanya, Barcelona), del Dr. Robert Baró Cabrera (responsable de Patrimoni de l'Arquebisbat de Barcelona), de la Dra. Anna Costal i Fornells (Escola Superior de Música de Catalunya), del Dr. Lluís Bertran Xirau (Instituto Complutense de Ciencias Musicales) i del Dr. Oriol Brugarolas Bonet (Universitat de Barcelona).

BLOC I: LA BARCELONA DE 1837: EL PATRIMONI MUSICAL DES D'UNA PERSPECTIVA INTERDISCIPLINÀRIA

Modera: Anna Costal (Escola Superior de Música de Catalunya)

9:30h-9:50h Lluís Ferran Toledano i Natàlia Vilà Urriza (Universitat Autònoma de Barcelona): *Musicar la contrarevolució: la Universitat de Cervera, el carlisme i el combat antiliberal.*

9:50h-10:10h Jordi Roca Vernet (Universitat de Barcelona): *La Barcelona de 1837: la repressió de la ciutat bullanguera.*

10:10h-10:30h Jaume Radigales Babí (Universitat de Barcelona): *1837, l'any de la primera eclosió teatral a Barcelona.*

10:30h-10:40h DEBAT DEL BLOC I

10:40h - 11:10h PAUSA CAFÈ

BLOC II: NOVES PROFESSIONS, NOVES TRAJECTÒRIES (I)

Modera: Antonio Ezquerro Esteban (IMF-CSIC & RISM-Espanya, Barcelona)

11:10h-11:30h Virginia Sánchez Rodríguez (Universidad de Castilla La Mancha): *La edición musical es cosa de mujeres.*

11:30h-11:50h Isabel Fèlix Riera (Conservatori Superior de Música de les Illes Balears): *L'Escola Municipal de Música de Barcelona i les xarxes de professionalització musical: el cas de Margarida Orfila.*

11:50h-12:10h Victoriano J. Pérez Mancilla (Universidad de Granada): *La Cofradía del Avellano: una reunión de amigos con musicalidad en la Granada de finales del siglo XIX.*

12:10h-12:30h José Ignacio Palacios Sanz (Universidad de Valladolid): *El nuevo organista y los métodos de aprendizaje (1853-1898).*

12:30h-12:50h Soledad Sánchez(Biblioteca de Catalunya): *Rastres d'un músic d'ofici a la Renaixença: el cas de Francesc Laporta i Mercader (Sants, 1857 – Rubí, 1900).*

12:50h-13:10h Glòria Ballús Casóлива (Investigadora independent): *Francisco Escorsell (1829-1900), un músico representativo de su época: maestro de capilla, organista, sochantre, compositor y pedagogo.*

13:10h-13:30h Joan Círia Maimó (Conservatori Municipal de Felanitx): *Matilde Escalas, Maria Sabater, Rosa Mestre, Antònia Mateu i Dolors Gispert, compositores mallorquines nascudes entre els anys 1870 i 1883.*

13:30h-13:50h Bruna Escolà (Universitat Autònoma de Barcelona): *L'ideari romàntic i la formació estètica en la història de la guitarra del Romanticisme a la Modernitat.*

13:50h-14:10h Albert López (Universitat Autònoma de Barcelona): *Les castanyoles a Barcelona al segle XIX: dels ballarins del Liceu de Montesión al Gran Teatre del Liceu.*

14:10h-14:20h DEBAT DEL BLOC II

14:20h - 16:15h PAUSA PER DINAR

DIMECRES 20 DE MAIG
SESSIÓ DE LA TARDA
(Facultat de Geografia i Història, Sala Jane Addams)

BLOC III: LEXICOGRAFIA MUSICAL

Modera: Teresa Cascudo García-Villaraco (Universidad de La Rioja)

16:15h-16:35h Teresa Cascudo García-Villaraco (Universidad de La Rioja): *Prescripción técnica y moralización del saber musical en el Diccionario enciclopédico de la música (1859) de Carlos José Melcior.*

16:35h-16:55h Arturo de las Casas Escolar (Universidad de La Rioja): *Extracción y modelado ontológico de datos biográficos del entorno musical del Monasterio de Montserrat a partir del Diccionario biográfico-bibliográfico de Baltasar Saldoni.*

16:55h-17:15h Maria Rubio Amondarain (Universidad Complutense de Madrid / Instituto Complutense de Ciencias Musicales): *La edición musical catalana como cuna de la lexicografía musical española: Fargas, Melcior y Pedrell (1852-1894)*.

17:15h-17:30h DEBAT DEL BLOC III

BLOC IV: RICHARD WAGNER (1813-1883)

Modera: Jaume Radigales Babí (Universitat de Barcelona)

17:30h-17:50h Oriol Pérez i Treviño (Investigador independent): *Tristany i Isolda: l'apogeu de la mitologia de la nit*.

17:50h-18:10h Lourdes Jiménez (Investigadora independent / Universidad de Málaga): *Heroínas wagnerianas, del sacrificio redentor al deseo absoluto*.

18:10h-18:30h Joan Cuscó i Clarasó (Universitat de Barcelona): *Què és la música romàntica? Nietzsche, Wagner i Schopenhauer*.

18:30h-18:50h Jaume Radigales Babí (Universitat de Barcelona): *La introducció de Wagner a la Catalunya romàntica*.

18:50h-19:00h DEBAT DEL BLOC IV

Concert d'orgue a la Catedral de Barcelona, 20h

Concert gratuït per als participants de les V Jornades Internacionals de Patrimoni Musical.

DIJOUS 21 DE MAIG

SESSIÓ DEL MATÍ

(Facultat de Geografia i Història, Sala Jane Addams)

BLOC V: PASSIONS I DEVOCIONS

Modera: José Ignacio Palacios (Universidad de Valladolid)

9:00h-9:20h Anna Maria Anglada i Mas (Investigadora independent): *De la capella de música al servei de la milícia: l'empremta dels beneficiats a la Banda de Música de la Milícia de la Bisbal (ca. 1838-1843)*.

9:20h-9:40h Nil Rider Enrique (Catedral de Barcelona - Universitat Autònoma de Barcelona): *La sonoritat de "la gran festa" de 1807. Les professons de beatificació de Sant Josep Oriol i la iconografia d'un paisatge sonor*.

9:40h -10:00h Carles Badal (Universitat Autònoma de Barcelona): *Dies Irae a judici: dos Rèquiems barcelonins al darrer terç del segle XIX.*

10:00h -10:20h Xavier Daufí Rodergas (Universitat Autònoma de Barcelona): *La participació de la capella de la Catedral de Barcelona a les celebracions acadèmiques del Seminari Conciliar durant els primers anys del segle XIX.*

10:20h-10:40h Jordi Piccorelli i López (Investigador independent): *Bernat Calbó Puig i Capdevila, precursor en la recepció de la música simfònica de Beethoven a Barcelona a finals del segle XIX.*

10:40h-11:00h Joaquim Rabaseda (Escola Superior de Música de Catalunya): *La barbàrie del romanticisme: entre l'admiració musical i el rebuig cultural.*

11:00h-11:20h Àlex Prats Perez (Universitat Autònoma de Barcelona): *E.T.A. Hoffmann i el llegat de Palestrina en temps de Beethoven.*

11:20h-11:30h DEBAT DEL BLOC V

11:30h - 12:00h Pausa cafè

BLOC II: NOVES PROFESSIONS, NOVES TRAJECTÒRIES (II)

Modera: Juan José Pastor Comín (Universidad de Castilla-La Mancha – Centro de Investigación y Documentación Musical, Unidad Asociada al CSIC)

12:00h-12:20h Antonio Ezquerro Esteban (IMF-CSIC & RISM-España, Barcelona): *Música orquestral en la Zaragoza del siglo XIX.*

12:20h -12:40h Luis Antonio González Marín (IMF-CSIC): *Panorama de la música en las catedrales de Zaragoza durante el largo siglo XIX.*

12:40h-13:00h Susana Sarfson (Universidad de Zaragoza): *Ramón Cuéllar: un aragonés liberal nombrado “Músico honorario de la Real Cámara” en 1816.*

13:00h-13:20h Manuel Grande (Conservatorio Municipal de Música de Zaragoza): *El piano y la vida musical en Zaragoza (1800–1808): noticias de la prensa zaragozana antes de la Guerra de la Independencia.*

13:20h-13:40h Javier Garbayo (Universidad de Santiago de Compostela): *El antiguo Himno del Batallón Literario de la Universidad de Santiago de Compostela (c. 1808): Historiografía y crítica, mito y realidad.*

13:40h-14:00h Emilio Moreno (Universitat de Barcelona): *Una revisió historiogràfica y crítica de José Herrando (*1720/21; †1763), violinista, compositor y pedagogo del siglo XVIII, vista desde el XIX.*

14:00h-14:10h DEBAT DEL BLOC II

14:10h-16:00h PAUSA PER DINAR

DIJOUS 21 DE MAIG
SESSIÓ DE LA TARDA
(Facultat de Geografia i Història, Sala Jane Addams)

BLOC VI: ASSOCIACIONISME I CULTURA POPULAR (I)

Modera: Anna Costal (Escola Superior de Música de Catalunya)

16:00h-16:20h Laura Planagumà-Clarà (Instituto Complutense de Ciencias Musicales): *Transformacions en la poesia cantada en el canvi de segle: la Colecció de varies poesias (1797-1809) de Jaume Sala i Guàrdia i altres testimonis d'època.*

16:20h-16:40h Albert Domènech i Alberdi (Investigador independent): *La ideologia darrera les capçaleres xilogràfiques dels fulls de fl i canya.*

16:40h-17:00h Jaume Ayats (Universitat Autònoma de Barcelona) **i Anna Costal** (Escola Superior de Música de Catalunya): *Lo fandango d'Europa o les cançons del can-can del Sexenni Democràtic.*

17:00h-17:20h Núria Miquel Magrinyà (Universitat de Barcelona): *Associacionisme filantròpic i recreatiu als jardins d'esbarjo: música, ball i oci a la Barcelona de mitjan segle XIX.*

17:20h-17:40h Maria Salat (Universitat de Barcelona): *Música i associacionisme com a teixit: els Cors de Clavé i el seu entorn sociopolític a través d'El Metrónomo (1863-1864).*

17:40h-17:50h DEBAT DEL BLOC VI

17:50h-18:00h PAUSA

BLOC VI: ASSOCIACIONISME I CULTURA POPULAR (II)

Modera: Anna Costal (Escola Superior de Música de Catalunya)

18:00h-18:20h. Jaume Carbonell Guberna (Universitat de Barcelona): *Els enregistraments discogràfics d'obra de Josep Anselm Clavé (1850-1874) anteriors a la Guerra Civil.*

18:20h-18:40h Kevin Prados (Universitat de Barcelona): *Castells humans. De figura barroca a representació romàntica.*

18:40h-19:00h Quico Carmona (Universidad Complutense de Madrid): *Una panoràmica del teatre líric valencià a la segona meitat del segle XIX.*

19:00h-19:20h Alícia Dauffi Muñoz (Universitat Autònoma de Barcelona): *Avisos i anuncis. La propaganda dels balls de màscares a la Barcelona del segle XIX.*

19:20h-19:40h Jordi Sacasas (Arxiu Parroquial de Santa Maria del Pi): *Una nova col·lecció de música dels segle XIX a l'arxiu de Santa Maria del Pi: El "fons Casamada Faus".*

19:40h -19:50h DEBAT DEL BLOC VI

Concert de la Schola Cantorum de la Universitat de Barcelona, 20h.
Missa del compositor Francesc Andreví (1786-1753). Concert gratuït per als participants de les V Jornades Internacionals de Patrimoni Musical.

DIVENDRES 22 DE MAIG
SESSIÓ DEL MATÍ
(Facultat de Geografia i Història, Aula Magna)

BLOC VII: LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770-1827)

Modera: Luis Antonio González Marín (IMF-CSIC)

9:00h-9:20h Sara Navarro Lalanda (Università degli Studi Roma Tre): *Recepción de la obra de Beethoven en el Conservatorio de Madrid (1830–1900).*

9:20h-9:40h Juan José Pastor Comín (Universidad de Castilla-La Mancha – Centro de Investigación y Documentación Musical, Unidad Asociada al CSIC): *Literatura e Historiografía: Beethoven en el imaginario poético español.*

9:40h-10:00h Francisco Manuel López Gómez (Universidad de Castilla-La Mancha): *Las sonatas para piano de Beethoven en España en época isabelina.*

10:00h-10:20h Balint Nikovitz (Central European University / Universitat de Barcelona): *The reception of J. S. Bach's music in the XIX century and its effect on theories of counterpoint.*

10:20h-10:30h DEBAT DEL BLOC VII

10:30h-10:50h PAUSA CAFÈ

BLOC VIII: TEATRE(S)

Modera: Lluís Bertran Xirau (Instituto Complutense de Ciencias Musicales)

10:50h-11:10h Francesco Milella (Universidad Complutense de Madrid): *Barcelona entre Europa y las Américas: redes operísticas en el espacio ibérico post-imperial.*

11:10h-11:30h Marina Rodríguez Brià (Investigadora independent): *La recuperació de Manuel Suaña, un tenor situat al bell mig del Verisme italià.*

11:30h-11:50h Alberto Hernández Mateos (Universidad de Salamanca): *La gira ibérica de los pianistas virtuosos (1844–1866): una propuesta de análisis.*

11:50h-12:10h Laura Triay (Institut Menorquí d'Estudis): *Les fuerzas hercúleas piramidales de José de Stefani: el repertori musical associat a les exhibicions gimnàstiques del segle XIX.*

12:10h-12:20h DEBAT DEL BLOC VIII

BLOC IX: TALLERS I INDÚSTRIES

Modera: Victoriano J. Pérez Mancilla (Universidad de Granada)

12:20h-12:40h Luca Chiantore (Escola Superior de Música de Catalunya): *Tocar el segle XIX: interpretació musical i desclassificació dels estils davant la producció de quatre artistes extraordinàries.*

12:40h-13:00h Joan Bosch (Conservatori Josep Maria Ruera de Granollers): *Evolució organològica de la flauta travessera i la seva incidència en la música dels inicis del segle XIX: el cas de València.*

13:00h-13:20h Manuel Quesada Benítez (Real Conservatorio Superior de Música 'Victoria Eugenia' de Granada): *Fabricantes barceloneses de instrumentos musicales de viento-metal durante la primera mitad del siglo XIX. Perfil biográfico y profesional e instrumentos construidos.*

13:20h-13:40h Patricia Romero Barber (Institut Menorquí d'Estudis-Conservatori Professional de Música i Dansa de Menorca): *Johannes Kyburz (1777-1844): producció i circulació de pianos de taula entre Barcelona i Menorca.*

13:40h-14:00h José Gabriel Guaita Gabaldón (Universitat Politècnica de València): *Mercados de la música: el piano en el eje València-Barcelona y el ámbito balear durante la primera mitad del siglo XIX.*

14:10h-14:10h DEBAT DEL BLOC IX

14:10h-14:15h Micro-concert de cloenda a càrrec de **Karen C. Carvalho dos Santos**

Cloenda de les V Jornades Internacionals de Patrimoni Musical, a càrrec del Dr. Agustí Alcoberro i Pericay, Vicerector de Cultura, Memòria i Patrimoni de la Universitat de Barcelona.

PROGRAMA

(versión en castellano)

MIÉRCOLES 20 DE MAYO
SESIÓN DE MAÑANA
(Facultad de Geografía e Historia, Sala Jane Addams)

9:00h BIENVENIDA

Bienvenida de la Dra. Maria Soler Sala (Decana de la Facultad de Geografía e Historia de la Universitat de Barcelona), del Dr. Antonio Ezquerro (IMF-CSIC & RISM-España, Barcelona), del Dr. Robert Baró Cabrera (responsable de Patrimonio del Arzobispado de Barcelona), de la Dra. Anna Costal i Fornells (Escola Superior de Música de Catalunya), del Dr. Lluís Bertran Xirau (Instituto Complutense de Ciencias Musicales) y del Dr. Oriol Brugarolas Bonet (Universitat de Barcelona).

BLOQUE I: LA BARCELONA DE 1837: EL PATRIMONIO MUSICAL DESDE UNA PERSPECTIVA INTERDISCIPLINARIA

Modera: Anna Costal (Escola Superior de Música de Catalunya)

9:30h-9:50h Lluís Ferran Toledano y Natàlia Vilà Urriza (Universitat Autònoma de Barcelona): *Musicar la contrarevolució: la Universitat de Cervera, el carlisme i el combat antiliberal.*

9:50h-10:10h Jordi Roca Vernet (Universitat de Barcelona): *La Barcelona de 1837: la repressió de la ciutat bullanguera.*

10:10h-10:30h Jaume Radigales Babí (Universitat de Barcelona): *1837, l'any de la primera eclosió teatral a Barcelona.*

10:30h-10:40h DEBATE DEL BLOQUE I

10:40h - 11:10h PAUSA CAFÉ

BLOQUE II: NUEVAS PROFESIONES, NUEVAS TRAYECTORIAS (I)

Modera: Antonio Ezquerro Esteban (IMF-CSIC & RISM-España, Barcelona)

11:10h-11:30h Virginia Sánchez Rodríguez (Universidad de Castilla La Mancha): *La edición musical es cosa de mujeres.*

11:30h-11:50h Isabel Fèlix Riera (Conservatorio Superior de Música de les Illes Balears): *L'Escola Municipal de Música de Barcelona i les xarxes de professionalització musical: el cas de Margarida Orfila.*

11:50h-12:10h Victoriano J. Pérez Mancilla (Universidad de Granada): *La Cofradía del Avellano: una reunión de amigos con musicalidad en la Granada de finales del siglo XIX.*

12:10h-12:30h José Ignacio Palacios Sanz (Universidad de Valladolid): *El nuevo organista y los métodos de aprendizaje (1853-1898).*

12:30h-12:50h Soledad Sánchez (Biblioteca de Catalunya): *Rastres d'un músic d'ofici a la Renaixença: el cas de Francesc Laporta i Mercader (Sants, 1857 – Rubí, 1900).*

12:50h-13:10h Glòria Ballús Casóлива (Investigadora independiente): *Francisco Escorsell (1829-1900), un músico representativo de su época: maestro de capilla, organista, sochantre, compositor y pedagogo.*

13:10h-13:30h Joan Círia Maimó (Conservatorio Municipal de Felanitx): *Matilde Escalas, Maria Sabater, Rosa Mestre, Antònia Mateu i Dolors Gispert, compositores mallorquines nascudes entre els anys 1870 i 1883.*

13:30h-13:50h Bruna Escolà (Universitat Autònoma de Barcelona): *L'ideari romàntic i la formació estètica en la història de la guitarra del Romanticisme a la Modernitat.*

13:50h-14:10h Albert López (Universitat Autònoma de Barcelona): *Les castanyoles a Barcelona al segle XIX: dels ballarins del Liceu de Montesión al Gran Teatre del Liceu.*

14:10h-14:20h DEBATE DEL BLOQUE II

14:20h - 16:15h PAUSA PARA COMER

MIÉRCOLES 20 DE MAYO

SESIÓN DE TARDE

(Facultad de Geografía e Historia, Sala Jane Addams)

BLOQUE III: LEXICOGRAFÍA MUSICAL

Modera: Teresa Cascudo García-Villaraco (Universidad de La Rioja)

16:15h-16:35h Teresa Cascudo García-Villaraco (Universidad de La Rioja): *Prescripción técnica y moralización del saber musical en el Diccionario enciclopédico de la música (1859) de Carlos José Melcior.*

16:35h-16:55h Arturo de las Casas Escolar (Universidad de La Rioja): *Extracción y modelado ontológico de datos biográficos del entorno musical del Monasterio de Montserrat a partir del Diccionario biográfico-bibliográfico de Baltasar Saldoni.*

16:55h-17:15h Maria Rubio Amondarain (Universidad Complutense de Madrid / Instituto Complutense de Ciencias Musicales): *La edición musical catalana como cuna de la lexicografía musical española: Fargas, Melcior y Pedrell (1852-1894).*

17:15h-17:30h DEBATE DEL BLOQUE III

BLOQUE IV: RICHARD WAGNER (1813-1883)

Modera: Jaume Radigales Babí (Universitat de Barcelona)

17:30h-17:50h Oriol Pérez i Treviño (Investigador independiente): *Tristany i Isolda: l'apogeu de la mitologia de la nit.*

17:50h-18:10h Lourdes Jiménez (Investigadora independiente / Universidad de Málaga): *Heroínas wagnerianas, del sacrificio redentor al deseo absoluto.*

18:10h-18:30h Joan Cuscó i Clarasó (Universitat de Barcelona): *Què és la música romàntica? Nietzsche, Wagner i Schopenhauer.*

18:30h-18:50h Jaume Radigales Babí (Universitat de Barcelona, UB): *La introducció de Wagner a la Catalunya romàntica.*

18:50h-19:00h DEBATE DEL BLOQUE IV

Concierto de órgano en la Catedral de Barcelona, 20h. Concierto gratuito para los participantes de las V Jornadas Internacionales de Patrimonio Musical.

**JUEVES 21 DE MAYO
SESIÓN DE MAÑANA
(Facultad de Geografía e Historia, Sala Jane Addams)**

BLOQUE V: PASIONES Y DEVOCIONES

Modera: José Ignacio Palacios (Universidad de Valladolid)

9:00h-9:20h Anna Maria Anglada i Mas (Investigadora independiente): *De la capella de música al servei de la milícia: l'empremta dels beneficiats a la Banda de Música de la Milícia de la Bisbal (ca. 1838-1843).*

9:20h-9:40h Nil Rider Enrique (Catedral de Barcelona - Universitat Autònoma de Barcelona): *La sonoritat de "la gran festa" de 1807. Les professons de beatificació de Sant Josep Oriol i la iconografia d'un paisatge sonor.*

9:40h -10:00h Carles Badal (Universitat Autònoma de Barcelona): *Dies Irae a judici: dos Rèquiems barcelonins al darrer terç del segle XIX.*

10:00h -10:20h Xavier Daufí Rodergas (Universitat Autònoma de Barcelona): *La participació de la capella de la Catedral de Barcelona a les celebracions acadèmiques del Seminari Conciliar durant els primers anys del segle XIX.*

10:20h-10:40h Jordi Piccorelli i López (Investigador independiente): *Bernat Calbó Puig i Capdevila, precursor en la recepció de la música simfònica de Beethoven a Barcelona a finals del segle XIX.*

10:40h-11:00h Joaquim Rabaseda (Escola Superior de Música de Catalunya): *La barbàrie del romanticisme: entre l'admiració musical i el rebuig cultural.*

11:00h-11:20h Àlex Prats Perez (Universitat Autònoma de Barcelona): *E.T.A. Hoffmann i el llegat de Palestrina en temps de Beethoven.*

11:20h-11:30h DEBATE DEL BLOQUE V

11:30h - 12:00h PAUSA CAFÉ

BLOQUE II: NUEVAS PROFESIONES, NUEVAS TRAYECTORIAS (II)

Modera: Juan José Pastor Comín (Universidad de Castilla-La Mancha – Centro de Investigación y Documentación Musical, Unidad Asociada al CSIC)

12:00h-12:20h Antonio Ezquerro Esteban (IMF-CSIC & RISM-España, Barcelona): *Música orquestal en la Zaragoza del siglo XIX.*

12:20h -12:40h Luis Antonio González Marín (IMF-CSIC): *Panorama de la música en las catedrales de Zaragoza durante el largo siglo XIX.*

12:40h-13:00h Susana Sarfson (Universidad de Zaragoza): *Ramón Cuéllar: un aragonés liberal nombrado “Músico honorario de la Real Cámara” en 1816.*

13:00h-13:20h Manuel Grande (Conservatorio Municipal de Música de Zaragoza): *El piano y la vida musical en Zaragoza (1800–1808): noticias de la prensa zaragozana antes de la Guerra de la Independencia.*

13:20h-13:40h Javier Garbayo (Universidad de Santiago de Compostela): *El antiguo Himno del Batallón Literario de la Universidad de Santiago de Compostela (c. 1808): Historiografía y crítica, mito y realidad.*

13:40h-14:00h Emilio Moreno (Universitat de Barcelona): *Una revisió historiogràfica y crítica de José Herrando (*1720/21; †1763), violinista, compositor y pedagogo del siglo XVIII, vista desde el XIX.*

14:00h-14:10h DEBATE DEL BLOQUE IIB

14:10h-16:00h PAUSA PARA COMER

JUEVES 21 DE MAYO
SESIÓN DE TARDE
(Facultad de Geografía e Historia, Sala Jane Addams)

BLOQUE VI: ASOCIACIONISMO I CULTURA POPULAR (I)

Modera: Anna Costal (Escola Superior de Música de Catalunya)

16:00h-16:20h Laura Planagumà-Clarà (Instituto Complutense de Ciencias Musicales): *Transformacions en la poesia cantada en el canvi de segle: la Colección de varias poesías (1797-1809) de Jaume Sala i Guàrdia i altres testimonis d'època.*

16:20h-16:40h Albert Domènech i Alberdi (Investigador independent): *La ideologia darrera les capçaleres xilogràfiques dels fulls de fil i canya*

16:40h-17:00h Jaume Ayats (Universitat Autònoma de Barcelona) **i Anna Costal** (Escola Superior de Música de Catalunya): *Lo fandango d'Europa o les cançons del can-can del Sexenni Democràtic*

17:00h-17:20h Núria Miquel Magrinyà (Universitat de Barcelona): *Associacionisme filantròpic i recreatiu als jardins d'esbarjo: música, ball i oci a la Barcelona de mitjan segle XIX.*

17:20h-17:40h Maria Salat (Universitat de Barcelona): *Música i associacionisme com a teixit: els Cors de Clavé i el seu entorn sociopolític a través d'El Metrónomo (1863-1864.*

17:40h-17:50h DEBAT DEL BLOQUE VI

17:50h-18:00h PAUSA

BLOQUE VI: ASOCIACIONISMO I CULTURA POPULAR (II)

Modera: Anna Costal (Escola Superior de Música de Catalunya)

18:00h-18:20h. Jaume Carbonell Guberna (Universitat de Barcelona): *Els enregistraments discogràfics d'obra de Josep Anselm Clavé (1850-1874) anteriors a la Guerra Civil.*

18:20h-18:40h Kevin Prados (Universitat de Barcelona): *Castells humans. De figura barroca a representació romàntica*

18:40h-19:00h Quico Carmona (Universidad Complutense de Madrid): *Una panoràmica del teatre líric valencià a la segona meitat del segle XIX.*

19:00h-19:20h Alícia Daufi Muñoz (Universitat Autònoma de Barcelona): *Avisos i anuncis. La propaganda dels balls de màscares a la Barcelona del segle XIX.*

19:20h-19:40h Jordi Sacasas (Archivo Parroquial de Santa Maria del Pi): *Una nova col·lecció de música dels segle XIX a l'arxiu de Santa Maria del Pi: El "fons Casamada Faus".*

19:40h -19:50h DEBATE DEL BLOQUE VI

Concierto de la *Schola Cantorum* de la Universidad de Barcelona, 20h. Misa del compositor Francesc Andreu (1786-1753).
Concierto gratuito para los participantes de las V Jornadas Internacionales de Patrimonio Musical.

**VIERNES 22 DE MAYO
SESIÓN DE MAÑANA
(Facultad de Geografía e Historia, Aula Magna)**

BLOQUE VII: LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770-1827)

Modera: Luis Antonio González Marín (IMF-CSIC)

9:00h-9:20h Sara Navarro Lalanda (Università degli Studi Roma Tre): *Recepción de la obra de Beethoven en el Conservatorio de Madrid (1830–1900).*

9:20h-9:40h Juan José Pastor Comín (Universidad de Castilla-La Mancha – Centro de Investigación y Documentación Musical, Unidad Asociada al CSIC): *Literatura e Historiografía: Beethoven en el imaginario poético español.*

9:40h-10:00h Francisco Manuel López Gómez (Universidad de Castilla-La Mancha): *Las sonatas para piano de Beethoven en España en época isabelina.*

10:00h-10:20h Balint Nikovitz (Central European University / Universitat de Barcelona, UB): *The reception of J. S. Bach's music in the XIX century and its effect on theories of counterpoint.*

10:20h-10:30h DEBATE DEL BLOQUE VII

10:30h-10:50h PAUSA CAFÉ

BLOQUE VIII: TEATRO(S)

Modera: Lluís Bertran Xirau (Instituto Complutense de Ciencias Musicales)

10:50h-11:10h Francesco Milella (Universidad Complutense de Madrid): *Barcelona entre Europa y las Américas: redes operísticas en el espacio ibérico post-imperial.*

11:10h-11:30h Marina Rodríguez Brià (Investigadora independiente): *La recuperació de Manuel Suaná, un tenor situat al bell mig del Verisme italià.*

11:30h-11:50h Alberto Hernández Mateos (Universidad de Salamanca): *La gira ibérica de los pianistas virtuosos (1844–1866): una propuesta de análisis.*

11:50h-12:10h Laura Triay (Institut Menorquí d'Estudis): *Les fuerzas hercúleas piramidales de José de Stefani: el repertori musical associat a les exhibicions gimnàstiques del segle XIX.*

12:10h-12:20h DEBATE DEL BLOQUE VIII

BLOQUE IX: TALLERES E INDUSTRIAS

Modera: Victoriano J. Pérez Mancilla (Universidad de Granada)

12:20h-12:40h Luca Chiantore (Escola Superior de Música de Catalunya): *Tocar el segle XIX: interpretació musical i desclassificació dels estils davant la producció de quatre artistes extraordinàries.*

12:40h-13:00h Joan Bosch (Conservatorio Josep Maria Ruera de Granollers): *Evolució organològica de la flauta travessera i la seva incidència en la música dels inicis del segle XIX: el cas de València.*

13:00h-13:20h Manuel Quesada Benítez (Real Conservatorio Superior de Música 'Victoria Eugenia' de Granada): *Fabricantes barceloneses de instrumentos musicales de viento-metal durante la primera mitad del siglo XIX. Perfil biográfico y profesional e instrumentos construidos.*

13:20h-13:40h Patricia Romero Barber (Institut Menorquí d'Estudis-Conservatori Professional de Música i Dansa de Menorca): *Johannes Kyburz (1777-1844): producció i circulació de pianos de taula entre Barcelona i Menorca.*

13:40h-14:00h José Gabriel Guaita Gabaldón (Universitat Politècnica de València): *Mercados de la música: el piano en el eje València-Barcelona y el ámbito balear durante la primera mitad del siglo XIX.*

14:10h-14:10h DEBATE DEL BLOQUE IX

14:10h-14:15h Micro-concierto de clausura a cargo de Karen C. Carvalho dos Santos

CLAUSURA de las V Jornadas Internacionales de Patrimonio Musical, a cargo del Dr. Agustí Alcoberro i Pericay, Vicerrector de Cultura, Memoria y Patrimonio de la Universitat de Barcelona.

RESUMS / RESÚMENES

DIMECRES 20 de MAIG / MIÉRCOLES 20 de MAYO

BLOC I: LA BARCELONA DE 1837: EL PATRIMONI MUSICAL DES D'UNA PERSPECTIVA INTERDISCIPLINÀRIA

BLOQUE I: LA BARCELONA DE 1837: EL PATRIMONIO MUSICAL DESDE UNA PERSPECTIVA INTERDISCIPLINARIA

Lluís Ferran Toledano (Universitat Autònoma de Barcelona)

Natàlia Vilà Urriza (Universitat Autònoma de Barcelona)

Muscar la contrarevolució: la Universitat de Cervera, el carlisme i el combat antiliberal.

La història de la Universitat de Cervera durant el segle XIX s'acostuma a associar de manera monolítica i poc matisada, als idearis absolutistes, carlins i conservadors. En la nostra exposició tractarem de l'existència d'expressions ideològiques en conflicte, absolutistes o constitucionals liberals, en el professorat i els estudiants cerverins. Al mateix temps, necessàriament, ens ajudarem de tots aquells altres escenaris i espais públics on emergí aquesta revolució en el llenguatge musical i en la comunicació política: la circulació de partitures, el cançoner expressat en les festes o en el pas de tropes per les poblacions, entre d'altres.

Jordi Roca Vernet (Universitat de Barcelona)

La Barcelona de 1837: la repressió de la ciutat bullanguera.

L'estiu de 1835, Barcelona s'havia convertit en l'epicentre de la revolució liberal, accelerant el ritme de transformacions polítiques de l'Estat liberal. Dos anys després, però, s'imposava un projecte liberal allunyat del discurs revolucionari, mentre l'amenaça carlina es feia més real i propera que mai. El govern havia quedat en mans dels militars, que no van impedir que les autoritats de l'exèrcit reprimissin el liberalisme progressista i popular.

A Barcelona, aquesta dinàmica es va fer especialment evident: al mateix temps que emergia la nova ciutat liberal, es castigaven els grups que havien propiciat aquells canvis. Els liberals s'enfrontaren entre ells, tant a Barcelona com en altres ciutats, configurant dues cultures polítiques irreconciliables.

Aquesta intervenció pretén mostrar com aquest enfrontament es projectà sobre l'espai públic barceloní i com ambdues cultures polítiques construïren representacions contraposades d'aquell any decisiu.

Jaume Radigales Babí (Universitat de Barcelona)

1837, l'any de la primera eclosió teatral a Barcelona.

A partir de l'exclaustració, l'abandó i la crema d'alguns convents, com a conseqüència de les desamortitzacions propugnades pel ministre Mendizábal (1836), Barcelona pogué ocupar aquells espais per a noves activitats d'oci. Va ser així com els privilegis de què gaudia en exclusiva el Teatre de Santa Creu (propietat de l'hospital del mateix nom) van deixar de ser exclusius per representar espectacles teatrals a la capital catalana. En conseqüència, i en poc temps, teatres com els de la Mercè o del Carme.

Però si una institució havia de transcendir aquell any i aquelles dècades romàntiques seria sens dubte el Liceu, amb una primera seu ubicada a l'antic convent de Montsió i amb l'arrencada de les activitats del Liceu Filodramàtic de Montesión el 1837, i que el febrer de 1838 inclogueren les primeres representacions operístiques. L'embrió del futur Conservatori del Liceu i del Gran Teatre del Liceu (amb el trasllat i la inauguració a La Rambla el 1847) naixia amb la voluntat de ser una de les principals institucions culturals de la ciutat.

Tanmateix, la música sacra en àmbits com la catedral o Santa Maria del Mar mantindria la seva vigència en els diversos oficis litúrgics, de la mateixa manera que la música també estaria present en l'àmbit privat, en forma de concert.

BLOC II: NOVES PROFESSIONS, NOVES TRAJECTÒRIES

BLOQUE II: NUEVAS PROFESIONES, NUEVAS TRAYECTORIAS

Virginia Sánchez Rodríguez (Universidad de Castilla La Mancha)

La edición musical es cosa de mujeres.

A lo largo del siglo XIX, de forma paralela a la profesionalización femenina en la interpretación y al creciente reconocimiento creativo a muchas compositoras de distintos países, también se produjo la adscripción de algunas mujeres a otras tareas, como la edición musical. En esta ponencia, se propone un acercamiento al caso de Agnes Zimmermann (1847-1925), una reconocida pianista británica que, junto a su faceta performativa y compositiva, abordó la edición de una significativa representación de repertorio para piano. A través de fuentes primarias y secundarias, se propone una revisión de su perfil profesional y una profundización sobre su trabajo en la edición de obras de compositores como Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791), Ludwig van Beethoven (1770-1827) y Robert Schumann (1810-1856) durante las tres últimas décadas del siglo XIX.

Isabel Fèlix Riera (Conservatori Superior de Música de les Illes Balears)

L'Escola Municipal de Música de Barcelona i les xarxes de professionalització musical: el cas de Margarida Orfila.

Al tombant del segle XX, Barcelona es consolidava com una gran ciutat moderna i industrial, en un context cultural marcat per la culminació de l'impuls iniciat amb la Renaixença i la seva cristallització en el Modernisme. Aquest període es caracteritza per una notable expansió de l'activitat musical, l'auge de l'associacionisme i una progressiva redefinició de les pràctiques professionals. En aquest marc, l'Escola Municipal de Música de Barcelona (EMMB) es va afirmar com una institució clau en la formació i la professionalització de músics.

Fundada el 1886 amb l'objectiu inicial de proveir de músics la Banda Municipal, l'EMMB va desenvolupar un model educatiu influït pels conservatoris europeus, basat en una sòlida formació en solfeig, harmonia i instrument. El seu professorat mantenia, a més, una estreta vinculació amb les principals institucions musicals de la ciutat. Figures com Antoni Nicolau, Lluís Millet i Pagès o Joan Lamote de Grignon desplegaven una activitat rellevant en espais com l'Orfeó Català, la Banda Municipal de Barcelona, l'orquestra del Gran Teatre del Liceu i diverses societats filharmòniques, situant l'EMMB en una posició central dins l'ecosistema musical barceloní i articulant xarxes actives entre ensenyament, associacionisme i pràctica professional.

La trajectòria de Margarida Orfila i Tudurí (1889-1970) permet analitzar com aquestes xarxes institucionals van facilitar processos de professionalització, també per a alumnes procedents de diferents indrets. Nascuda a Maó, Orfila es va formar a Barcelona i es va integrar plenament a l'EMMB, on va iniciar molt jove una trajectòria docent que es va prolongar durant més de cinquanta anys. De manera anàloga a l'altre gran centre d'ensenyament musical barceloní, el Conservatori del Liceu, l'EMMB implementava un model d'ensenyament mixt però amb una estricta separació per gèneres, fet que

reflectia les limitacions pròpies del context sociocultural del moment. Tanmateix, el cas d'Orfila posa de manifest com algunes professors van ser capaces de combinar docència, interpretació i composició, i permet comprendre l'EMMB no només com un centre formatiu, sinó com un node actiu de professionalització, clau en la construcció de trajectòries estables i en la generació de prestigi i reconeixement dins de l'escena musical barcelonina.

Victoriano J. Pérez Mancilla (Universidad de Granada)

La Cofradía del Avellano: una reunión de amigos con musicalidad en la Granada de finales del siglo XIX.

A lo largo del Camino del Avellano de Granada se localizan varias fuentes, de las que ha brotado agua a lo largo de los siglos gracias a los escapes y filtraciones de acequias del Generalife y la Alhambra. La más emblemática de ellas y, quizás, de toda Granada, es la del Avellano. Allí, en la última década del siglo XIX, se reunían una serie de intelectuales y artistas comandados por el diplomático Ángel Ganivet, precursor de la Generación del 98 junto a Unamuno, que, sin reglamento, local ni socios, recibió el nombre de Cofradía del Avellano. En estas reuniones se hablaba de ciudades lejanas, de arte, se leían poemas, prosa y se interpretaba y escuchaba música. Además, los cofrades del Avellano publicaron en 1899 el volumen titulado *Libro de Granada*, donde escribieron diferentes textos en prosa y poesía que retrataban varias escenas de la vida granadina de la época.

Estos ambientes se reflejaban cargados de elementos sonoros y musicales: desde el sonido de las campanas al de los pájaros que, a coro, despiden el día en la Alhambra, pasando por el de una guitarra, mostrando todo ello el paisaje sonoro urbano granadino de la época. Por último, es importante destacar los lazos que se establecieron entre la Cofradía del Avellano y el movimiento modernista del Cau Ferrat en Cataluña.

José Ignacio Palacios Sanz (Universidad de Valladolid)

El nuevo organista y los métodos de aprendizaje (1853-1898).

En los últimos años se ha iniciado un proceso de recuperación del patrimonio musical para órgano de los siglos XIX y parte del siguiente. La consolidación de los estudios de órgano a partir de la puesta en marcha del Real Conservatorio de Música de Madrid en 1855 conllevó la redacción de métodos de aprendizaje de numerosos instrumentos. La pedagogía del órgano también tuvo la atención de distintos especialistas para la redacción de catorce métodos junto a la publicación de música para el instrumento —casi un siglo— a partir del Concordato de 1851 hasta la disolución del Motu Proprio. Es una larga lista que abarca desde Miguel Hilarión Eslava hasta Nemesio Otaño, con varias etapas diferenciadas y autores.

Paralelamente el instrumento tiene nuevos avances técnicos para poder adaptarse a la literatura que se genera, de una estética completamente alejada del estilo de siglos anteriores y más cercana a modelos europeos.

El nuevo estilo organístico es impuesto por Eslava en su *Museo Orgánico Español*, en donde no faltan los temas del canto llano, los procedimientos fugados, las técnicas pianísticas y la inclusión progresiva del pedal en muchas de las obras, especialmente ya en el siglo XX.

En definitiva, los diferentes métodos son fruto del interés por crear unos modelos técnicos-didácticos para cualificar la profesión del organista, como así postulan, entre otros, el referido Hilarión Eslava, José Preciado, Pablo Hernández y Ramón Jimeno, que camina entre el romanticismo y regeneración litúrgico-musical que asimila elementos de los lenguajes propios de comienzos del siglo XX e incluso se expande más allá del ecuador de esta centuria, siendo el máximo exponente Juan María Thomas Sabater (1896-1966).

Soledad Sánchez (Biblioteca de Catalunya)

Rastres d'un músic d'ofici a la Renaixença: el cas de Francesc Laporta i Mercader (Sants, 1857 – Rubí, 1900).

El compositor, intèrpret, director i mestre de música Francesc Laporta i Mercader (Sants, 1857 – Rubí, 1900) representa la figura arquetípica del músic d'ofici del segle XIX. Tot i que la seva obra és totalment desconeguda avui dia, va ser notablement reconeguda al seu temps, fet que es fa palès amb la desena de premis obtinguts i amb la publicació, en vida, d'algunes de les seves obres.

Fou organista a Santa Maria de Sants i treballà de manera habitual com a intèrpret i director d'agrupacions de cambra als cafès concert més prestigiosos de la ciutat comtal. També va ser mestre de música a l'Escola Municipal de Cecs de Barcelona i a la Casa de la Caritat, dues institucions que es van consolidar al llarg del segle XIX. Va compondre i arranjar música per a tots aquests espais i són aquestes obres les que conformen el corpus conservats a la Biblioteca de Catalunya (BC).

El Fons Francesc Laporta i Mercader conté més de cent-noranta obres originals i uns cent-vint i cinc arranjaments que properament seran incorporats al repositori digital de la BC.

Glòria Ballús Casóлива (Investigadora independent)

Francisco Escorsell (1829-1900), un músico representativo de su época: maestro de capilla, organista, sochantre, compositor y pedagogo.

La colegiata basílica de Santa Maria de la Seo de Manresa ha estado y es el centro espiritual y patrimonial de la ciudad y el punto neurálgico musical de la ciudad para las celebraciones y conmemoraciones de festividades. Está documentado un órgano (s. XV) y una Capilla de música fundada en el año 1611. Desde entonces ocuparon los cargos de maestro de la capilla de música y de organista diversos músicos, entre los cuales, en el siglo XIX, se encuentra Francisco Escorsell, que ocupó los cargos de maestro de capilla, sochantre y organista, además de ser compositor y pedagogo.

Fue alumno del organista y compositor Magí Pontí Ferrer (1815-1881) de la catedral de Lleida, y cabe destacar su *Método práctico, fácil y breve de solfeo*, editado por Andrés Vidal y Roger, en Barcelona. Entre sus composiciones se encuentran: *Goigs als Sants Màrtir Patrons de Manresa* (estrenados en 1876, en la exposició solemne de sus reliquias); *Himno a los Santos Mártires Patronos de Manresa San Mauricio, San Fructuoso y Santa Inés*; *Gozos del Glorioso Patriarca San Ignacio de Loyola*; *Gozos del angélico jesuita S. Lluís Gonzaga*, *Himne a S. Lluís Gonzaga*, el gradual *Justus ut palma florebit*; *Missa Brevis*, *Trisagio al Santísimo Sacramento*, y un amplio repertorio que se conserva en el Archivo de Manuscritos Musicales de la propia basílica.

Anna Maria Anglada i Mas (Investigadora independent)

De la capella de música al servei de la milícia: l'empremta dels beneficiats a la Banda de Música de la Milícia de la Bisbal (ca. 1838-1843).

Els beneficiats de les capelles musicals van patir les conseqüències de les desamortitzacions, a partir de l'any 1835, que comportaren unes repercussions econòmiques bastant devastadores per a l'Església. Aquell mateix any, les reformes en el reglament de la milícia urbana establiren la prohibició de l'allistament del clergat en aquesta institució. Dins aquest marc, els organistes i els mestres de capella es van veure obligats a cercar nous recursos per poder sobreviure, en un moment en què la música religiosa va quedar greument afectada.

Els canvis polítics i socials del segon terç del segle XIX impulsaren la creació d'un estat liberal. La burgesia i la societat industrial afavoriren un major culte a l'oci, esdevenint consumidors habituals de música, i això transformà també l'educació musical. En aquest context, els beneficiats afectats exploraren noves oportunitats en la música profana, ja fos mitjançant l'elaboració d'arranjaments o amb les còpies del repertori, i fins i tot, en alguns casos arribaren a vincular-se a la música escènica.

Aquest fenomen es documenta a la Bisbal, capital de la comarca del Baix Empordà. El fons de la Banda de Música de la Milícia d'aquesta ciutat comptava amb una part important de manuscrits produïts per

beneficiats que disposaven d'una sòlida formació musical, entre els quals s'hi trobaven organistes, mestres de cant i mestres de capella.

Joan Círia Maimó (Conservatori Municipal de Felanitx)

Matilde Escalas, Maria Sabater, Rosa Mestre, Antònia Mateu i Dolors Gispert, compositoras mallorquines nascudes entre els anys 1870 i 1883.

Després d'anys de recerca i d'agrupar material de tot tipus sobre les dones que es dedicaren a la música a Mallorca nascudes abans de 1925, Joan Círia proposa una aproximació als casos de cinc músiques mallorquines nascudes entre els anys 1870 i 1883, intèrprets de piano i també compositoras de certa rellevància, no només a nivell insular. Car, segons el que Círia ha pogut esbrinar després de reiterades consultes a l'hemeroteca nacional i a diversos registres i arxius, part de l'obra de les al·ludides compositoras tengué certa repercussió i es conegué a diverses capitals espanyoles, a punts d'Amèrica del Nord i per suposat a Mallorca fins pràcticament les primeres dècades del XX, gràcies en part a les edicions que d'alguns dels al·ludits textos musicals es feu i a la transmissió documental que va fer part de la societat, i que fa palès l'acceptació que tengueren algunes de les obres d'aquelles compositoras.

Es planteja una ponència a través de la qual, Círia i Maimó pretén; de forma cronològica; recuperar les principals dades de les respectives biografies així com de les trajectòries acadèmiques i professionals de: Matilde Escalas Xamení (1870 - 1936), Maria Sabater Gerlí (1870 - 1942), Rosa Mestre Carola (1875 - 1972), Antònia Mateu Vidal (1882 - 1975) i Dolors Gispert Iturmendi (1883 - 1972). A banda d'analitzar els punts més rellevants dels camins que les cinc dones mencionades feren com a compositoras, els trets que seu estil d'escriptura desprenen, alhora que repassar els factors que determinarien el final de les trajectòries professionals de les expressades, endemés de deixar constància i documentar detalls de les seves biografies i de la seva formació acadèmica i carrera com a autores, amb l'objectiu que aquella documentació pugui ajudar a completar i a ampliar diversos apartats de la història i de la historiografia, principalment de l'illa de Mallorca i d'Espanya.

Afegir que la ponència proposada s'acompanyaria d'imatges de les referides compositoras i de fragments d'algunes de les seves composicions (material en gran mesura inèdit), així com també cap la possibilitat d'aportar fragments sonors de parts de les composicions musicals signats per Escalas, Sabater, Mestre, Mateu i / o Gispert.

Bruna Escolà (Universitat Autònoma de Barcelona)

L'ideari romàntic i la formació estètica en la història de la guitarra del Romanticisme a la Modernitat.

El Romanticisme va representar per la guitarra un període en el qual es va assolir una excel·lència interpretativa, compositiva i de definició de l'instrument. Es va impulsar la creació de l'escola catalana i espanyola que desenvoluparia un repertori i toc característics que transformarien i ajudarien a evolucionar qualitativament aquest instrument fins als nostres dies. Tanmateix, cal valorar fins a quin punt les aportacions de grans mestres com Francisco Tàrraga i Miquel Llobet, entre d'altres, i els diversos tractats de l'època han contribuït a l'estètica que es desenvolupa i influeix en el segle XXI.

Aquest treball té com a objectiu presentar una investigació de l'estètica i la interpretació de la guitarra durant el segle XIX i la primera meitat del XX. A partir de la recerca del llegat del so d'aquest instrument i de les característiques del seu toc, així com la seva formació estètica, s'aprofundirà en l'empremta i l'evolució que van aportar a la guitarra, des de la música finisecular del segle XIX fins a l'inici modern de l'instrument.

Es durà a terme una recerca al voltant de l'ideal sonor i el gust estètic que va caracteritzar la societat guitarrística d'aquests segles a fi de comprovar una possible pèrdua de l'herència dels elements formatius del guitarrista i de la fruïció musical de l'art en l'actualitat.

Albert López (Universitat Autònoma de Barcelona)

Les castanyoles a Barcelona al segle XIX: dels ballarins del Liceu de Montesión al Gran Teatre del Liceu.

Aquesta comunicació s'inscriu en el marc d'una recerca dedicada a la història de la castanyola i la seva evolució com a instrument de concert a Barcelona. En aquest cas, es planteja com a objectiu analitzar el paper dels ballarins que tocaven les castanyoles que, a la Barcelona del segle XIX, van exercir una influència en la configuració del panorama escènic i pedagògic de la dansa.

L'activitat d'aquests intèrprets, inicialment centrada en espais com el Teatre del Liceu de Montesión, el Teatre Principal i posteriorment vinculada al Gran Teatre del Liceu va tenir un paper fonamental per la difusió de la dansa amb castanyoles a Barcelona. Un moment especialment significatiu és la inauguració del Gran Teatre del Liceu el 4 d'abril de 1847, en la que dotze parelles de ballarins van interpretar una *Rondeña*, creada per José Jurch i Rivas (1800-1891) i coreografiada pel ballarí de dansa espanyola Joan Camprubí (1825- f. s. XIX-p. s. XX).

De la mateixa manera destaca la figura de José Alsina, mestre de dansa i bolero al Teatre Principal entre 1818-1830, que posteriorment esdevingué catedràtic del Conservatori Filodramàtic del Liceu. El segle XIX marcarà, així, un punt d'inflexió en l'escena castanyolista catalana del segle XX, establint el llit i la base de l'Escola Barcelonina de Castanyola de Concert, i marcant alhora la presència de la castanyola dins també de l'àmbit musical, més enllà del seu origen estrictament dansístic.

BLOC III: LEXICOGRAFIA MUSICAL

BLOQUE III: LEXICOGRAFÍA MUSICAL

Teresa Cascudo García-Villaraco (Universidad de La Rioja):

Prescripción técnica y moralización del saber musical en el Diccionario enciclopédico de la música (1859) de Carlos José Melcior.

En el panorama de la lexicografía musical española del siglo XIX, el *Diccionario enciclopédico de la música* (Lérida, 1859) de Carlos José Melcior constituye un caso singular. No por su recepción, que aparentemente fue discreta, ni por su impacto en la tradición pedagógica posterior, sino por el perfil intelectual de su autor: un militar retirado, de formación notarial, que, desde una posición ilustrada, abordó la teoría musical como un saber racional, ordenado y moralmente orientado. Lejos de limitarse a la descripción de conceptos, el diccionario articula un discurso técnico marcadamente prescriptivo. Las definiciones establecen reglas de uso, jerarquizan procedimientos musicales y sancionan prácticas consideradas incorrectas, configurando la música como un ámbito susceptible de corrección y perfeccionamiento. Esta dimensión normativa no se presenta como una simple cuestión terminológica, sino como expresión de una concepción más amplia del saber musical, entendido como instrumento de formación intelectual y moral. La comunicación analiza de manera sistemática esta doble dimensión prescriptiva y moral a partir del estudio del corpus de las entradas técnico-musicales que contiene la obra. Mediante la identificación y clasificación de formulaciones normativas y juicios valorativos, se propone una caracterización del diccionario como dispositivo de regulación del saber, en el que la técnica musical se inscribe dentro de un horizonte ilustrado de orden, racionalidad y mejora. Conviene subrayar, no obstante, que muchos de estos rasgos resultan perceptibles ya en una lectura atenta del texto. Por consiguiente, el interés del enfoque adoptado no reside en sustituir la interpretación musicológica tradicional, sino en sistematizar y contrastar esa intuición experta, permitiendo observar la recurrencia y distribución de la prescripción técnica, entendida como el conjunto de formulaciones discursivas mediante las cuales un texto no solo describe procedimientos, conceptos o prácticas musicales, sino que establece reglas, jerarquías o criterios de corrección, a lo largo del corpus. Desde esta perspectiva, el análisis asistido se concibe como una herramienta auxiliar al servicio de una lectura histórica e interpretativa del saber musical decimonónico.

Arturo de las Casas Escolar (Universidad de La Rioja)

Extracción y modelado ontológico de datos biográficos del entorno musical del Monasterio de Montserrat a partir del Diccionario biográfico-bibliográfico de Baltasar Saldoni.

El *Diccionario biográfico-bibliográfico* de Baltasar Saldoni constituye una fuente fundamental para comprender el patrimonio musical español decimonónico, aunque su naturaleza textual y narrativa dificulta su explotación sistemática. Esta comunicación presenta un estudio de caso centrado en los músicos vinculados al Monasterio de Montserrat a partir de un procedimiento reproducible de extracción, formalización y análisis ontológico de información biográfica y relacional extraída del diccionario. Este Monasterio, donde el propio Saldoni se formó, constituye un caso especialmente revelador por su función como nodo institucional y pedagógico: su análisis permite reconstruir redes complejas de relaciones entre músicos, cargos institucionales y trayectorias profesionales a través del tiempo. La metodología integra técnicas digitales avanzadas: primero, extracción semiautomatizada del texto y normalización crítica; segundo, identificación de entidades clave (personas, instituciones, cargos, actividades musicales, localizaciones); tercero, modelado ontológico mediante el lenguaje OWL alineado con estándares de Web Semántica y vocabularios patrimoniales. Un aspecto distintivo del enfoque es la representación explícita de las afirmaciones del diccionario como enunciados que reflejan la particular visión histórica de Saldoni, no como verdades objetivas incuestionables. Los resultados demuestran cómo el modelado ontológico transforma datos narrativos dispersos en información estructurada, consultable e interoperable, lo que abre nuevas posibilidades para la investigación del patrimonio musical histórico. Este modelo, desarrollado en el marco de una tesis doctoral sobre sistemas de información semántica para autoridades musicales, resulta extensible a otros contextos institucionales documentados en diccionarios musicales decimonónicos y, por tanto, ofrece una contribución metodológica de amplio alcance para las humanidades digitales musicológicas.

Maria Rubio Amondarain (Universidad Complutense de Madrid, UCM-Instituto Complutense de Ciencias Musicales, ICCMU)

La edición musical catalana como cuna de la lexicografía musical española: Fargas, Melcior y Pedrell (1852-1894).

A finales del siglo XVIII y principios del XIX, la práctica musical se consolidó en Cataluña como distintivo de las clases pudientes y de la emergente burguesía barcelonesa. Esta última, con posición económica holgada, articuló sus relaciones sociales en torno a tertulias, conciertos y audiciones domésticas, convirtiéndose en el principal consumidor del producto musical. Esta demanda intensificó tanto la producción como el consumo, dinamizando el comercio de partituras e instrumentos y generando nuevos espacios musicales.

Ante la ausencia de centros públicos de enseñanza hasta 1886 (a diferencia de Madrid, cuyo conservatorio se fundó en 1830), las familias acomodadas catalanas recurrían a profesores particulares y academias privadas. Este auge pedagógico, junto con la creciente comercialización de métodos didácticos, propició la aparición de obras teóricas de formación musical que allanaron el terreno para el surgimiento de la lexicografía musical en español a mediados del siglo XIX.

Esta comunicación examina precisamente tres de los primeros diccionarios musicales técnicos publicados en Cataluña entre 1852 y 1894: el *Diccionario de música* de Antonio Fargas y Soler (1852, Barcelona: Verdager); el *Diccionario enciclopédico de la música* de Carlos José Melcior (1859, Lérida: Imprenta Barcelonesa de Alejandro García); y el *Diccionario técnico de la música* de Felipe Pedrell (1894, Barcelona: Víctor Berdós). El análisis de sus autores, destinatarios, estrategias de difusión y recepción demuestra la consolidación de Cataluña como núcleo fundamental en el surgimiento de la lexicografía musical en español.

BLOC IV: RICHARD WAGNER (1813-1883)

BLOQUE IV: RICHARD WAGNER (1813-1883)

Oriol Pérez i Treviño (Investigador Independent):

Tristany i Isolda: l'apogeu de la mitologia de la nit.

Un dels mites fonamentals recuperats pel Romanticisme és el de Tristany i Isolda, una història d'amor impossible que transcendeix les normes socials i morals. L'amor entre Tristany i Isolda no pot existir a la llum del dia, sotmès a la llei, al deure i a la jerarquia; només troba plenitud en la nit, en l'espai ocult on els amants poden fondre's fins a la mort. Aquesta oposició entre dia i nit, tan central en el mite, serà portada al seu màxim extrem per Richard Wagner (1812-1883) la seva òpera *Tristan und Isolde* (1865). Wagner converteix la nit en símbol d'un amor absolut que només pot realitzar-se amb la dissolució de l'individu, anticipant una concepció gairebé metafísica de l'amor i la mort com a unitat indissoluble. Aquesta mateixa visió de la nit com a espai de revelació espiritual apareix també als *Himnes a la Nit* (1800) de Novalis (1771-1801), una obra poètica clau del primer Romanticisme alemany.

En aquests poemes, la nit no és foscor negativa, sinó un refugi sagrat on l'ànima pot retrobar l'estimada perduda i accedir a una veritat més profunda que la del món diürn. Novalis associa la nit amb la mort, però no com a final, sinó com a pas cap a una forma superior d'existència. Amor, nit i transcendència formen així un mateix nucli simbòlic.

La música romàntica també participa plenament d'aquesta fascinació nocturna. Els nocturns (1833-1849) de Frédéric Chopin (1810-1849) no descriuen literalment la nit, però en capten l'atmosfera íntima, melancòlica i contemplativa. Amb melodies cantabile i harmonies subtils, Chopin crea un espai sonor de recolliment interior, on el temps sembla suspendre's. Aquests nocturns són música de la introspecció, del silenci i del record, i connecten amb la sensibilitat romàntica que veu en la nit el moment privilegiat de l'ànima.

Així, des de Novalis fins a Wagner i Chopin, el Romanticisme construeix una autèntica mitologia de la nit, on l'art esdevé el mitjà per expressar allò que la raó no pot explicar.

Lourdes Jiménez (Investigadora independent-Universidad de Málaga)

Heroínas wagnerianas, del sacrificio redentor al deseo absoluto.

Richard Wagner construye un ideario femenino que se aleja de los marcos tradicionales de la ópera romántica. Sus heroínas pasan de orientar su deseo, su amor, hacia la salvación y redención del hombre (Senta, Elisabeth), a la afirmación del deseo absoluto como Isolda o la instauración del orden social como ocurre con Brünnhilde. Es por ello por lo que centraré una hipótesis de investigación sobre las heroínas wagnerianas como modelos diferenciados en la ópera del siglo XIX.

Joan Cuscó i Clarasó (Universitat de Barcelona)

Què és la música romàntica? Nietzsche, Wagner i Schopenhauer.

Tres autors imprescindibles per comprendre el camí de la música romàntica i contemporània són els filòsofs Friedrich Nietzsche i Arthur Schopenhauer i el compositor i pensador Richard Wagner. En aquesta aportació copsarem els encontres i els desencontres entre ells i quines de les seves idees i obres es van projectar tant en la creació musical del romanticisme com posteriorment.

Jaume Radigales Babí (Universitat de Barcelona, UB)

La introducció de Wagner a la Catalunya romàntica.

Abans de la fundació i de l'inici de les activitats de l'Associació Wagneriana (1901), Catalunya ja havia tingut contacte amb l'obra de Richard Wagner. Josep Anselm Clavé va dirigir el 1862 uns fragments del segon acte de *Tannhäuser* als Camps Elisis de Barcelona i, de seguida, músics i teòrics com Felip Pedrell van saludar la música wagneriana com una mostra d'una modernitat necessària, enfront de les rutines imposades per l'òpera italiana i per la sarsuela espanyola. També intel·lectuals com Joan Maragall hi dirien la seva, tot i les reticències del poeta de Sant Gervasi davant de la concepció del "drama musical" de Wagner.

José de Letamendi i Joaquim Marsillach serien altres veus que portarien la bona nova wagneriana a Catalunya. Especialment el segon, autor d'una primera monografia dedicada al compositor (1878), a qui havia conegut a Bayreuth.

Paral·lelament, teatres com el Principal i de seguida el Gran Teatre del Liceu incorporarien a la seva programació les òperes wagnerianes, tot i que cantades en llengua italiana i sovint protagonitzades pel tenor de Moià Francesc Viñas. Més endavant, i des de l'Associació Wagneriana, Joaquim Pena fomentaria la traducció i edició dels drames wagnerians en llengua catalana.

DIJOUS 21 de MAIG / JUEVES 21 de MAYO

BLOC V: PASSIONS I DEVOCIONS

BLOQUE V: PASIONES Y DEVOCIONES

Nil Rider Enrique (Catedral de Barcelona - Universitat Autònoma de Barcelona)

La sonoritat de "la gran festa" de 1807. Les professons de beatificació de Sant Josep Oriol i la iconografia d'un paisatge sonor.

Barcelona visqué l'any 1807 una de les principals festes urbanes del segle XIX: la beatificació de Sant Josep Oriol, el sant barceloní per excel·lència, esdeveniment que generà una abundant producció literària i, també, dues propostes gràfiques que inclouen representacions musicals. La proposta de comunicació pretén fer una aproximació a la sonoritat de la denominada «gran festa» a partir de l'anàlisi iconogràfica d'aquestes representacions, posades en relació amb les fonts literàries contemporànies. Aquestes imatges constitueixen una font de primer ordre per a l'estudi de l'organologia, de l'escena lineal de la processó i, en general, del paisatge sonor urbà de Barcelona a cavall dels segles XVIII i XIX, en tant que permeten identificar la presència, la disposició i la funció de les diverses formacions musicals que intervenen en el desenvolupament del ritual.

L'estudi posa una atenció especial en la diversitat d'agrupacions musicals representades i en la seva articulació al llarg del recorregut processional. Aquesta pluralitat sonora reflecteix tant la complexitat del cerimonial festiu com la jerarquització simbòlica de l'espai urbà, en què el so esdevé un element estructurador de la pràctica devocional i de la representació del poder religiós i cívic. Més enllà del seu valor testimonial, les representacions analitzades permeten entendre la festa de Sant Josep Oriol com una manifestació sonora d'alta densitat, en què convergeixen tradicions musicals antigues i la incorporació d'instruments més innovadors, combinant formes d'arrel popular amb d'altres vinculades

a la solemnitat litúrgica. En aquest sentit, el treball reivindica la iconografia i la comparació interdisciplinària com a eines metodològiques fonamentals per a l'estudi històric del paisatge sonor i de les pràctiques musicals en contextos festius, en una Barcelona situada en la cruïlla entre l'Antic Règim i les noves formes musicals.

Carles Badal (Universitat Autònoma de Barcelona)

Dies Irae a judici: dos Requiems barcelonins al darrer terç del segle XIX.

El febrer l'any 1870 s'inicià una disputa en el si de la capella de música de Santa Maria del Pi entre el seu mestre de capella, Ramón Rosés i Torrens, i la Junta d'Obra de la parròquia. La documentació preservada a l'arxiu permet resseguir tot el procés que s'allargà fins a finals d'agost de 1871. La disputa sorgí de la negativa de Rosés a interpretar una missa de difunts de Josep Marraco i Ferrer, en aquell moment mestre de la Catedral. L'obra havia estat sol·licitada per la família del parroquià Tomàs Coma, que desitjava que el mestre de la seva parròquia dirigís l'obra del mestre de la Catedral. L'oposició frontal de Rosés evidencià una forta tensió entre l'autonomia creativa i l'autoritat parroquial i, alhora, enfrontava els interessos econòmics de la institució i la reputació artística i professional del mestre de capella. Per la seva banda, els documents revelen que la decisió de programar o negar l'obra anava associada a qüestions jeràrquiques i de gestió econòmica de la parròquia, fent palès que la música sacra del segle XIX no només apel·lava a qüestions artístiques, sinó també institucionals i socials.

Més enllà d'aquests aspectes institucionals, però, la present proposta es planteja cercar en aquestes obres —ambdues composades en el darrer terç del segle XIX a Barcelona— elements estructurals, estilístics o estètics que puguin apropar-nos a les raons de la tria d'una davant de l'altra; una tria que, en definitiva, reflectia gustos de l'època. Per la seva tradicional importància, tan litúrgica com musical, l'anàlisi comparativa se centra en la seqüència, "Dies Irae", mirant de mostrar com, en les seves composicions, cada mestre negociava entre el respecte a la tradició, les expectatives litúrgiques i l'estil personal.

Xavier Daufí Rodergas (Universitat Autònoma de Barcelona)

La participació de la capella de la Catedral de Barcelona a les celebracions acadèmiques del Seminari Conciliar durant els primers anys del segle XIX.

Existeix un coneixement, en alguns casos força complet, de l'activitat de les capelles musicals repartides arreu del territori de Catalunya. En aquest sentit, es té notícia, per exemple, de les esglésies que disposaven de capella musical, de quins eren els seus mestres i quines composicions creaven, del lloc físic on s'interpretaven aquestes obres, de les oposicions a què se sotmetien els músics que hi aspiraven a un càrrec, etc. Tanmateix, la major part de les vegades es desconeix el context particular i concret on sonava tota aquesta música.

D'aquesta manera, la proposta presentada aquí, centrada en el primers anys del segle XIX, pretén ser una contribució que ompli aquest buit, al mateix temps que aportarà documentació que ajudarà a configurar, amb més detall, la vida musical barcelonina i l'ús social que a Barcelona es feia de la música en aquest moment i en l'àmbit religiós.

La Biblioteca Pública Episcopal del Seminari de Barcelona conserva entre els seus fons una sèrie de volums facticis que inclouen un conjunt d'impresos en què es descriuen les festes acadèmiques que la institució dedicava anualment, entre els mesos de maig i juny, a sant Tomàs d'Aquino. Entre els diversos actes que hi tenien lloc s'hi inclou la participació de la capella de la Catedral de Barcelona. A partir de l'estudi d'aquesta documentació serà possible contextualitzar, en aquest cas, la música interpretada per la capella musical de més prestigi de la ciutat.

Jordi Piccorelli i López (Investigador independent)

Bernat Calbó Puig i Capdevila, precursor en la recepció de la música simfònica de Beethoven a Barcelona a finals del segle XIX.

Bernat Calbó Puig i Capdevila (Vic, 1819 – Barcelona, 1880) va ser un compositor, mestre de capella i organista que ens va deixar més de 600 obres, incloent-hi música litúrgica (misses, trisagis, motets...), música de cambra, simfònica, així com grans oratoris i òperes. D'entre tota aquesta producció destaca una simfonia en quatre moviments que va ser presentada a un concurs de composició organitzat per les festes de la Mercè, patrona de Barcelona, el setembre del 1877. Aquesta simfonia porta per subtítol “Homenatge a Beethoven” i, malgrat que no es va estrenar fins al 2012, és una clara mostra de la devoció que Bernat Calbó Puig tenia cap a la figura del compositor alemany.

És remarcable que, amb anterioritat al 1877, a Barcelona, les simfonies de Beethoven gairebé no s'havien escoltat (sembla que no eren del gust dels barcelonins), ja que només en dues ocasions se n'havien programat dues simfonies. Malgrat això, Bernat Calbó Puig coneixia molt bé la importància de Beethoven.

Per aquest motiu, va intentar homenatjar-lo amb la composició de la partitura el 1877, any en què, a més, s'hi van programar concerts en commemoració del cinquantè aniversari de la mort de Beethoven (1770-1827). Per commemorar el centenari del seu naixement (1870), també es van dur a terme altres celebracions en diferents ciutats europees de les quals Bernat Calbó Puig (una persona connectada al món musical) segur que va tenir coneixement.

Joaquim Rabaseda (Escola Superior de Música de Catalunya)

La barbàrie del romanticisme: entre l'admiració musical i el rebuig cultural.

La primavera de 1930 es va celebrar a Barcelona el centenari del romanticisme, un cicle de concerts i conferències que tenia l'objectiu de reivindicar la música europea de les dècades de 1830 a 1850. Els compositors de referència més destacats van ser Franz Schubert, Hèctor Berlioz, Felix Mendelssohn, Robert Schumann, Frédéric Chopin i Franz Liszt. La commemoració va servir per honorar també algunes figures històriques catalanes, com Ferran Sor, Pep Ventura o Josep Anselm Clavé. Però la celebració no va suposar cap mirada atenta a la música catalana de cent anys enrere. És més, en una de les conferències el compositor Jaume Pahissa va arribar a negar l'existència del romanticisme musical a Catalunya.

Les reflexions principals dels cicles van anar encaminades a superar la contraposició entre classicisme i romanticisme, propiciada sobretot pels postulats noucentistes d'Eugeni d'Ors. Perquè des del tombant del segle XX el romanticisme no havia estat tant una categoria històrica com un concepte estètic que s'havia identificat amb el mal gust vuitcentista. I aquest us negatiu del terme xocava directament amb l'admiració que els prescriptors del bon gust musical tenien per un conjunt d'obres del període romàntic. Tot plegat va desencadenar un poti-poti conceptual que perpetuava la fascinació per Wagner. I es va fer patent de nou la desconsideració de la música catalana del segle XIX com a tema d'interès històric.

Àlex Prats Perez (Universitat Autònoma de Barcelona)

E.T.A. Hoffmann i el llegat de Palestrina en temps de Beethoven.

La música sacra del Renaixement italià i, sobretot, la de Giovanni Pierluigi da Palestrina (ca. 1525-1594) va esdevenir, de diferents i sovint ambigües maneres, un model idealitzat durant tot el segle XIX alemany, tant per a catòlics com per a protestants, com analitza amb detall Garratt a Palestrina and the German Romantic Imagination. Una aproximació a aquesta recepció de Palestrina en temps de Beethoven pot fer-se a través dels escrits d'E.T.A. Hoffmann, especialment del titulat *Alte und Neue Kirchenmusik* (1814), que s'inclou dins de l'obra *Die Serapionsbrüder*. Hoffmann, entre altres autors, considera Palestrina com el màxim exponent d'una Edat d'or perduda —seguint la mateixa metàfora organicista que havia emprat Winkelmann en el seu cèlebre llibre *Historia de l'Art a l'Antiguitat*—, i ho

argumenta a partir de plantejaments històrics i estètics, a més d'intentar prescriure als compositors moderns com respondre a aquest ideal del passat.

La importància de considerar-ho en relació a Beethoven rau, no només en que Hoffmann havia escrit una ressenya sobre la Missa Op. 86 (1810), sinó també si tenim en compte que, segons el musicòleg William Drabkin, Beethoven hauria simpatitzat amb les idees sobre la música eclesiàstica exposades per Hoffmann en aquest text. En quins sentits es poden establir aquestes influències és el que es tractarà d'analitzar aquí.

Antonio Ezquerro Esteban (IMF-CSIC & RISM-España, Barcelona)

Música orquestral en la Zaragoza del siglo XIX.

Entre los dos asedios sufridos por la capital aragonesa a cargo de las tropas napoleónicas en 1808 y el fin de siglo (con su postludio con la celebración multitudinaria del centenario de los sitios en 1908), Zaragoza vivió una etapa de cierto esplendor en lo relativo al cultivo y desarrollo de la música orquestral. Las capillas de música catedralicias, sin duda, fueron el motor que impulsara dicho género, donde, más allá de producciones foráneas, la obra de sus maestros de capilla iba a difundirse y dejarse escuchar. Con el antecedente inmediato de los responsorios de Francisco Xavier García Fajer 'el Españolito', la 'gran composición' dejó, de este modo, obras tan relevantes como el *Te Deum* de Ramón Cuéllar, las lamentaciones de Mariano Rodríguez de Ledesma, la *Misa Valeriana* de Domingo Olleta, la *Gran Salve solemne* de Antonio Lozano u otras no menos destacadas producciones de maestros como Miguel Arnaudas o Francisco Agüeras. El presente estudio se aproximará a este tipo de producciones, monumentales, que requirieron de grandes formaciones orquestales y corales, espectaculares, hoy prácticamente inimaginables en el contexto eclesiástico desde el que se dieron a conocer.

Luis Antonio González Marín (IMF-CSIC)

Panorama de la música en las catedrales de Zaragoza durante el largo siglo XIX.

Se propone una reflexión panorámica sobre la vida musical en el entorno de las capillas de música de La Seo y El Pilar de Zaragoza en el marco temporal que abarca desde la los Sitios (1808) hasta las primeras décadas del siglo XX, con los cambios debidos no sólo a transformaciones estéticas sino también, y sobre todo, a circunstancias en principio ajenas a la música o no específicamente musicales (la guerra, los conflictos sociales, las desamortizaciones, el Concordato, el nuevo historicismo, etc.).

Susana Sarfson (Universidad de Zaragoza)

Ramón Cuéllar: un aragonés liberal nombrado "Músico honorario de la Real Cámara" en 1816.

El compositor aragonés Ramón Félix Cuéllar y Altarriba (1777-1833) ofrece un atractivo para la investigación: por su formación con Francisco Javier García-Fajer, por su recorrido musical, sucesivamente como infante de coro, contrabajista, compositor de copiosa obra y dedicación a la enseñanza musical, por su desempeño como Maestro de Capilla en Huesca, Zaragoza y Oviedo (donde sufrió injusta expulsión por razones políticas) y como organista en Roda de Isábena y Zaragoza en su edad juvenil, en Santiago de Compostela hacia el final de su vida y por su orientación liberal que le trajo no pocos contratietpos en una época de vaivenes políticos.

Durante su etapa como Maestro de Capilla de la Seo zaragozana (que ocupaba desde 1812) solicitó ser nombrado Músico Honorario de la Real Cámara. Esta comunicación expone, a partir de la documentación localizada, las circunstancias previas a este hecho, las personalidades que participaron en la gestión del expediente que documenta la concesión en diciembre de 1815, la concreción del nombramiento con un juramento de fidelidad al rey realizado en Zaragoza en enero de 1816 y sus (posibles) repercusiones.

Manuel Grande (Conservatorio Municipal de Música de Zaragoza)

El piano y la vida musical en Zaragoza (1800–1808): noticias de la prensa zaragozana antes de la Guerra de la Independencia.

Entre 1800 y 1808, en Zaragoza coexistieron las prácticas musicales tradicionales del ámbito eclesiástico con una creciente actividad en espacios civiles —teatros, cafés y salones— que comenzaban a florecer en la capital aragonesa. Para reconstruir este ecosistema sonoro, la prensa periódica local constituye un testimonio clave, pues anunciaba con cierta regularidad una importante actividad de venta de instrumentos, obras y conciertos. Durante este periodo y en las décadas posteriores, el piano se consolidó como el instrumento más demandado, al tiempo que proliferaba la música de cámara, en la que el piano participaba habitualmente en formaciones instrumentales como dúos, tríos, cuartetos o quintetos. En este contexto, circulaban obras de reconocidos compositores europeos como Haydn, Mozart, Pleyel y Clementi, junto a nombres españoles como Isidro Laporta, José Nonó, Joaquín Asiain y María del Carmen Hurtado y Torres, entre otros. A partir de una selección de noticias extraídas del *Diario de Zaragoza* y de la *Gazeta de Zaragoza*, se analiza la actividad musical de la ciudad y el papel central que el piano desempeñó en su vida cultural en los años previos al estallido de la Guerra de la Independencia.

Javier Garbayo (Universidad de Santiago de Compostela)

El antiguo Himno del Batallón Literario de la Universidad de Santiago de Compostela (c. 1808): Historiografía y crítica, mito y realidad.

En 1808, un numeroso grupo de estudiantes de la Universidad de Santiago de Compostela se alistó en el ejército español para combatir a las tropas francesas. De esta movilización surgió el Batallón Literario de Santiago, constituido bajo el lema: «Para rescatar a Fernando y acabar con Bonaparte, uníose Minerva a Marte». Sus actuaciones militares se desarrollaron dentro y fuera de Galicia hasta 1810, y la ciudad honró su memoria en 1896 con una corona de laurel y placa conmemorativa colocada en el muro de San Paio de Antealtares, en la parte inferior de la Plaza de la Quintana, junto a la catedral. Para entonces, José de Inzenga había publicado (1888), dentro de la sección dedicada a Galicia de sus *Cantos y bailes de España*, un *Himno de la guerra de la Independencia* que, según sus notas explicativas, debía identificarse con el antiguo *Himno para el Batallón de Literarios de la Universidad*. Transmitido por tradición vinculada al ámbito catedralicio, esta breve composición generó un intenso debate musicológico sobre sus orígenes y su relación con el posterior *Himno de Riego*. Dichas discusiones fueron tratadas con especial detenimiento por Ramón de Arana (*Pizquicato*), gran conocedor del folclore gallego y experto en música militar, y José María Varela Silvani, teórico y crítico de reconocimiento internacional, polemizando acerca de su filiación y singularidad histórica. La difusión moderna de la pieza se debe principalmente a Perfecto Feijóo Poncet que la incorporó a los recitales de su coro *Aires d'a Terra* en adaptación para gaita y tamboril. En época reciente, en septiembre de 2022, el himno fue recuperado por la Universidad de Santiago durante la apertura solemne del Curso Académico, reforzando así su presencia en la memoria institucional contemporánea.

Emilio Moreno (Universitat de Barcelona)

Una revisión historiográfica y crítica de José Herrando (*1720/21; †1763), violinista, compositor y pedagogo del siglo XVIII, vista desde el XIX.

Cuando en el siglo XXI estudiamos y recuperamos figuras y hechos del pasado corremos el riesgo de, con nuestra óptica actual, enfocar sin demasiada objetividad la realidad de los aspectos a estudiar a causa de la lejanía temporal del objeto de estudio, con el riesgo de magnificar o degradar, hacer hincapié u obviar aspectos que, por la diversidad de las diferentes *Weltanschauungen* implicadas, podrían quedar desenfocados. Si hoy es indispensable y prioritario para un investigador tener a su alcance la información más reciente puesta al día, así como la revisión constante del estado de la cuestión de su objeto de estudio, también debería ser igualmente prioritario e indispensable no obviar estudios anteriores ni considerarlos por ello superados, periclitados o prescritos.

La figura, obra y trascendencia de José Herrando, músico dieciochesco que hoy estudiamos con nuestra perspectiva de investigadores del siglo XXI, en el XIX, tuvo un acercamiento por parte de la Musicología desde aspectos muy diferentes a los actuales, mucho más próximos cronológicamente al autor y su época, acercamiento que hoy nos puede iluminar en nuestra investigación gracias a perspectivas mucho más cercanas, incluso contemporáneas al violinista, que las nuestras, a 250 años de Herrando.

BLOC VI: ASSOCIACIONISME I CULTURA POPULAR

BLOQUE VI: ASOCIACIONISMO I CULTURA POPULAR

Laura Planagumà-Clarà (Instituto Complutense de Ciencias Musicales)

Transformacions en la poesia cantada en el canvi de segle: la Colección de varias poesías (1797-1809) de Jaume Sala i Guàrdia i altres testimonis d'època.

En els últims anys de la seva vida, d'advocat i poeta barceloní Jaume Sala i Guàrdia (1731-1809) va decidir confeccionar una recopilació manuscrita de poesies pròpies i d'alienes. El que descriu com un simple "entreteniment" esdevé avui una font rellevant sobre les pràctiques poètiques i musicals del segle XVIII, ja que reuneix centenars de poesies i lletres de cançons, així com comentaris sobre les escenes quotidianes i trobades socials on s'interpretaven. Per altra banda, les reflexions de Sala són una reivindicació d'una pràctica poètic-musical en què havia participat i que considera injustament criticades pels nous poetes "moderns". La seva col·lecció de manuscrits constitueix, així, un testimoni valuós dels canvis estètics i conceptuals que es produeixen entre la segona meitat del segle XVIII i el XIX, quan el pensament il·lustrat i neoclàssic, seguit pel romanticisme, transforma la percepció del tradicional concepte de la *imitatio* clàssica i es posa en valor la subjectivitat i l'originalitat en la creació artística. Un dels repertoris que millor permet estudiar aquesta transició són els *contrafacta*. Àmpliament presents en les composicions dels poetes cultes dels segles XVII i XVIII, aquest tipus de peces basades en la reutilització textual i musical van anar perdent prestigi davant la crítica intel·lectual i van acabar associats a la cultura popular. Sala en recull diversos en la seva col·lecció, alguns amb indicació de la melodia amb què es cantaven, fet que permet estudiar la dimensió musical en aquesta disputa. És propòsit d'aquesta comunicació descriure aquest moment de tensió estètica i conceptual a través del cas d'estudi dels *contrafacta* recopilats per Sala i Guàrdia.

Albert Domènech i Alberdi (Investigador independent):

La ideologia darrera les capçaleres xilogràfiques dels fulls de fil i canya

Sovint, es vincula la impressió de fulls volants de fil i canya a la temàtica religiosa, de manera molt majoritària, i en conseqüència, des d'un presentisme històric mal entès, sembla que estiguin adscrits a un segment de la població altament conservadora. El fet que es consideri àmpliament que els impresos i llurs il·lustracions són anònims reforça aquesta impressió.

D'altra banda, s'ha parlat molt dels tipògrafs de les darreries del segle XIX, vinculats als moviments d'esquerres i sobretot a l'anarquisme incipient. És precisament per aquests professionals que les impremtes es posen al servei de les causes revolucionàries tant amb impresos legals com il·legals.

Però, què passa amb les impremtes dels primers tres quarts del segle XIX especialitzades en els fulletons més diversos il·lustrats xilogràficament? Si rescatem les poques dades, o moltes segons es miri, que tenim d'aquests impressors i dels artistes que es dedicaren al món dels romanços, auques, cançons... començarem a descobrir noms com els d'Antoni Bosch, Celestí Sadurní, Ramon Puiggarí o Joan Llorens. Què s'amaga darrere aquest ventall de personalitats, avui gairebé desconegudes, que es dedicaren a fer assequible una cultura popular oral, fixada tipogràficament? Quina ideologia s'amagava en alguns d'aquests impresos entremig d'altres de religiosos, de sang i fetge, de mons fantàstics...?

Jaume Ayats (Universitat Autònoma de Barcelona)

Anna Costal (Escola Superior de Música de Catalunya)

Lo fandango d'Europa o les cançons del can-can del Sexenni Democràtic

La tardor de 1868 es va posar en escena *Mabille en 1869* al Teatre del Liceu, un «baile cómico-burlesco» amb sis números musicals atribuïts a compositors francesos: Philippe Musard, Olivier Métra i Ernest Marie. L'espectacle va tenir èxit i es va programar en altres espais de diversió de Barcelona fins al final de la Primera República, com ara al teatre Talia de la plaça de Catalunya o als Camps Elisis del passeig de Gràcia. La música del cinquè número es va popularitzar i va servir de tonada per a diverses cançons de temàtica política durant el Sexenni Democràtic, especialment per part dels republicans federals: *Lo Rey Llagosta* (en referència a Amadeu de Savoia), *Lo fandango d'Europa, o sia, el can-can de Napoleon, ¡Abaix las quintas!* o *La cansó del 6 d'octubre* (pel Foc de la Bisbal de 1869).

Ara bé, aquesta melodia era coneguda a Catalunya amb una altra referència: la cançó francesa *Les étudiants de Paris*, que Antoni Bosch va editar el mateix 1869 amb el títol *El can-can, ó sigui Los estudiants de Barcelona*. Hi ha la possibilitat, doncs, que el cinquè número de *Mabille en 1869* fos en realitat un arranjament per a orquestra de ball d'una cançó francesa de tradició oral, qui sap si de Musard, que retornà a París just després de la Revolució de Juliol de 1830, també un moment d'efervescència política.

En aquesta comunicació plantegem la relació entre oralitat i notació musical al segle XIX a partir d'una quinzena de cançons del can-can i presentem diversos exemples de transmissió oral d'aquesta melodia a Catalunya fins a principis del segle XXI.

Núria Miquel Magrinyà (Universitat de Barcelona)

Associacionisme filantròpic i recreatiu als jardins d'esbarjo: música, ball i oci a la Barcelona de mitjan segle XIX.

A partir de la dècada de 1850, el panorama recreatiu a la ciutat de Barcelona es transformà amb la proliferació de diversos espais dedicats a l'oci, als quals la música i el ball, convertits en espectacles o en activitats recreatives, hi esdevingueren les funcions principals. Un d'aquests espais foren els jardins d'esbarjo, els quals, per la seva polivalència, esdevingueren clau en l'èxit i la generalització d'aquestes pràctiques. Aquesta comunicació pretén demostrar que la dimensió espectacular que adquiriren en aquests espais la música i el ball, a partir de la seva mercantilització, fou clau en la seva difusió entre les diverses classes socials urbanes. Alhora, un segon objectiu és demostrar com l'associacionisme filantròpic i recreatiu associat a la música i el ball contribuï a definir, en aquest cas, les identitats de classe de la nova societat contemporània. A partir de la metodologia historiogràfica i dels estudis culturals, aquesta comunicació estudiarà les manifestacions d'associacionisme cultural i recreatiu —balls de les societats corals claverianes, balls d'artesans i balls de socis *caballeros*— i musicals —els diferents gèneres musicals— als jardins d'esbarjo barcelonins. Per a fer-ho, utilitzarem fonamentalment premsa, literatura (popular i cròniques) i imatges. A nivell temporal, partirem d'una cronologia àmplia que abastarà des de la dècada de 1850 a la 1870, durant els anys d'existència dels jardins d'esbarjo.

Maria Salat (Universitat de Barcelona)

Música i associacionisme com a teixit: els Cors de Clavé i el seu entorn sociopolític a través d'El Metrónomo (1863-1864).

L'Asociación euterpense, una institució creada per Josep Anselm Clavé a la dècada de 1860, estava formada per cors musicals masculins estesos pel territori català i espanyol que funcionaven amb uns mateixos ideals i una organització similar, basada en els pilars de l'associacionisme. Molts d'aquests Cors de Clavé—nom amb què seran identificats fins als nostres dies—duien a terme la seva activitat en ateneus, casinos i espais populars i, sovint, comptaven amb un codi ètic, uns drets i deures per als socis coristes, i amb una xarxa de socis protectors que en subvencionaven les necessitats. A més dels assajos

corals, era habitual que els socis coristes haguessin d'assistir a classes de solfeig, escriptura, llengua castellana, matemàtiques o aritmètica, que ofería la mateixa societat coral.

Entre els anys 1863 i 1864, Clavé, va editar la publicació periòdica *El Metrònomo*, una revista de freqüència generalment setmanal dedicada a l'anunci dels triomfs, les activitats i les trobades que feien aquestes societats corals. Hi trobem, per exemple, tota la informació referent al quart Festival euterpense de cors que hi va haver a Barcelona, el que va tenir més participació en vida de Clavé, però també els noms de les personalitats vinculades als cors i al mateix Clavé arreu de Catalunya.

A partir de la informació a *El Metrònomo*, trobem que aquestes personalitats no només tenien importància dins el món de la cultura, sinó que sovint formaven part o tenien relació amb la política municipal i amb el pensament republicà federalista. Sovint creadors o socis protectors de les institucions claverianes als pobles i ciutats, els seus ideals estaven alineats amb la idea de bé comú i de la instrucció popular. És concebible, doncs, que les societats corals de l'Asociación euterpense no només formessin una xarxa de cors, música i cultura, sinó també un entramat de relacions amb base idealista republicana federalista.

Jaume Carbonell Guberna (Universitat de Barcelona):

Els enregistraments discogràfics d'obra de Josep Anselm Clavé (1850-1874) anteriors a la Guerra Civil.

Durant el període anterior a 1936 la indústria discogràfica a Catalunya fou una eina força rellevant també per a la difusió de repertoris de música popular. Són molt coneguts els enregistraments que realitzà l'Orfeó Català del repertori tradicional, també d'obres considerades "clàssiques" com fragments de la *Missa del Papa Marcel*, o la *Missa Solemnis*. També de compositors catalans del cercle de l'Orfeó, com Antoni Nicolau, i fins i tot es feren molt conegudes les gravacions d'obres de Clavé. Per contra, els propis cors de Clavé reberen poca atenció per part de les companyies discogràfiques. Analitzarem els motius d'aquesta desatenció, i per què tenen interès les poques peces enregistrades.

Kevin Prados (Universitat de Barcelona):

Castells humans. De figura barroca a representació romàntica.

El Romanticisme es va començar a dibuixar a la segona meitat del segle XVIII i va ecllosionar definitivament a finals del mateix segle. Quan un estudia amb rigor les possibles causes d'aquest canvi de paradigma veu ràpidament que és un assumpte d'una complexitat majúscula. A més, és causa d'un profund canvi de mentalitat que afecta a tot tipus de creació artística, des de les més cultes (com la música simfònica) fins a les més populars (com la construcció de castells humans).

A Catalunya, durant les dues dècades que van de 1770 a 1791, neixen els Castells, tal com els coneixem avui. Es tracta d'una activitat acrobàtica i expressiva que es conforma amb moltes de les propietats i els motius característics del romanticisme. Realitzen construccions humanes que tenen el seu antecedent immediat en les figures acrobàtiques que realitzaven els Balls de Valencians.

En aquesta ponència es compararen les propietats artístiques de les figures humanes de Ball de Valencians amb els Castells. Les primeres, són figures barroques, que compleixen amb els preceptes racionals i il·lustrats de l'època: són construccions figuratives, mimètiques, majoritàriament segures, formen part d'un ball que, a la vegada, forma part del seguici de Corpus Cristi, i són vicàries. En canvi, els castells són narratius, dramàtics, performatius, arriscats, neixen després d'un procés de secularització i es conformen com espectacle en sí mateix.

La hipòtesi és que aquesta evolució romàntica ve provocada per tres fets: primer, la reacció de la població local a les polítiques il·lustrades (borbòniques) del segle XVIII a Espanya, que atacaven tot allò popular i identitari. Segon, la necessitat d'exagerar i dramatitzar les formes per poder expressar sentiments, emocions, idees i orientacions. I tercer, la competitivitat entre diferents agrupacions per veure quina feia les construccions més grans.

Quico Carmona (Universidad Complutense de Madrid, UCM)

Una panoràmica del teatre líric valencià a la segona meitat del segle XIX.

El 1859 es va estrenar la que, fins ara, és considerada la primera sarsuela valenciana: *Un casament en Picaña*, de Joan Garcia Català i Francesc Palanca i Roca. Desde aquell moment fins a 1939 més de 300 obres, de les més variades temàtiques i tipologies, van pujar amb normalitat sobre les taules dels escenaris de tot el domini lingüístic. El repertori abarca des de la paròdia (*L'agiuelo Cuc*, paròdia del *Faust* de Gounod, 1877; o *El trovaor*, 1878) fins a l'òpera valenciana (*La dansà més bella*, 1921; *Maror*, 1959; *Vinatea*, 1974...) passant per la revista, joguet, sainet, sarsuela o drama líric.

L'interés de públic i autors ens deixa, doncs, un corpus prou heterogeni, que, malauradament, va ser tocat greument a la dictadura de Primo de Rivera (que només va tolerar peces frívols i lleugeres), i sentenciat de mort durant la dictadura franquista. El 1978 es va representar per última vegada *Les Barraques*, peça clau del repertori, sense que tinguem notícia de representacions posteriors. La importància dels seus autors és capital: dramaturgs com Bernat i Baldoví, Eduard Escalante, Maximilià Thous, Xavier Casp o els germans Sirera van treballar colze a colze amb compositors com Salvador Giner, Vicent Lleó o Josep Serrano, Eduard López-Chavarri, Manuel Palau, Matilde Salvador o Armando Blanquer per a nodrir aquest teatre.

En aquesta conferència parlarem dels diferents períodes, obres, i protagonistes del teatre líric valencià, centrant-nos especialment de la segona meitat del segle XIX, període que comença amb la formació i consolidació del teatre líric valencià (1859) i que tanca amb el seu primer cim: el teatre líric valencià (1898-1902).

Alícia Daufí Muñoz (Universitat Autònoma de Barcelona):

Avisos i anuncis. La propaganda dels balls de màscares a la Barcelona del segle XIX.

Els balls de màscares celebrats durant les temporades de carnaval es van convertir en un dels esdeveniments més significatius del calendari. Nombroses sales i teatres de Barcelona oferien aquests espectacles durant els mesos de gener i de febrer, i un gran nombre de persones s'hi congregaven. El Gran Teatre del Liceu va programar balls de màscares des de 1848 fins a 1936, amb excepció d'alguns pocs anys. Altres espais van ser el Teatre Principal, la Llotja i la Patacada, entre d'altres. La difusió d'aquestes festes anava a càrrec de la premsa, que s'omplia d'avisos durant les setmanes i dies anteriors als balls. Diaris com *El Diluvio*, el *Diario de Barcelona*, *La Vanguardia* o *El Noticiero Universal* es feien ressò d'aquestes notícies.

La present comunicació té per objectiu investigar sobre la propaganda dels balls de màscares a les sales i teatres de Barcelona durant el segle XIX. Conèixer els diaris protagonistes, el tipus de notícies que publicaven, el calendari d'avisos i les diferències que presentaven entre si són algunes de les qüestions que s'analitzaran. Per altra banda, i pel que fa al Gran Teatre del Liceu, també es podran establir les relacions entre aquestes notícies i l'engranatge econòmic que hi havia al darrere per part de la Societat del Gran Teatre del Liceu.

En definitiva, aquest estudi se centra en conèixer el paper que va desenvolupar la premsa catalana, quant a la difusió dels balls de carnaval a la ciutat de Barcelona. Els diaris de l'època van tenir un paper cabdal per tal que els balls de màscares es convertissin en una de les activitats culturals i socials més assenyalades de l'any.

Jordi Sacasas (Arxiu Parroquial de Santa Maria del Pi)

Una nova col·lecció de música dels segle XIX a l'arxiu de Santa Maria del Pi: El "fons Casamada Faus".

Al carrer de la Portaferriça, a tocar del palau d'en Pere Virgili i davant de les Galeries Malda hi ha la casa on fins fa molt poc hi vivien els descendents dels Casamada Faus, una família antiga, originària

de Castellar del Vallès, que tenia un important vincle amb Montcada i Reixac. Les dependències de la modernitat els ha portat a haver de vendre la casa que ocupaven des del segle XIX i marxar del centre de Barcelona. La relació de la família amb la Basílica del Pi ha propiciat l'ocasió de que, amb el desallotjament de la casa, el gran fons d'impresos musicals del segle XIX propietat d'aquesta família ingressés a l'arxiu a mitjans de l'any 2025. L'interès d'aquesta col·lecció d'impresos no s'esgota amb la música conservada, si no en l'exemple que representa com a gran biblioteca musical d'una família il·lustrada de Barcelona. El fons conserva principalment música per piano i veu, i piano a quatre mans, sovint reduccions fetes d'òperes famoses pensades per poder-se gaudir en vetllades a casa. En quan a les edicions, moltes són fetes a Barcelona mateix per editors locals i altres són edicions europees arribades d'importació i adquirides en la pràctica totalitat dels magatzems musicals de la ciutat al segle XIX. El fons es completa amb documentació i una petita biblioteca amb catàlegs i *libretos* d'òpera en català propietat de Montserrat Casamada Faus (1905-1953), bibliotecària de l'Ateneu Barcelonès, membre del grup 'Els elefants sagrats' al costat de Carles Riba, Josep M. de Sagarra i Clementina Arderiu i crítica musical de Ràdio Miramar on s'especialitzà en la crítica de les òperes ofertes pel Gran Teatre del Liceu els anys immediatament posteriors a la guerra civil. El fons està sent inventariat i s'espera obrir a la consulta cap a finals d'aquest any 2026.

DIVENDRES 22 de MAIG / VIERNES 22 de MAYO

BLOC VII: LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770-1827)

BLOQUE VII: LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770-1827)

Sara Navarro Lalanda (Universitat degli Studi Roma Tre):

Recepción de la obra de Beethoven en el Conservatorio de Madrid (1830–1900).

El Real Conservatorio de Música de Madrid, fundado en 1830 por María Cristina de Borbón-Dos Sicilias, se erigió como una plataforma fundamental para la difusión y asimilación en Madrid del corpus de Ludwig van Beethoven durante el siglo XIX. Esta recepción mantuvo el interés real y la tradición de adquisición del repertorio beethoveniano, no solo mediante el Archivo de Cámara —que, bajo el reinado de Carlos IV, se había enriquecido con obras de procedencia francesa desde 1806 y cuyo fondo se preservó incluso durante el exilio regio (1808-1819)—, sino también a través del propio Conservatorio. La integración del compositor en la institución fue inmediata, y queda evidenciada en el primer inventario (1831-1834), que registra la adquisición de una romanza para voz y pianoforte procedente de Francia. Este hecho subraya tanto el vínculo directo con París para el aprovisionamiento inicial de material musical y pedagógico como el precoz interés institucional en el repertorio beethoveniano. La dependencia del mercado francés para la adquisición de partituras del compositor de Bonn se mantuvo durante la primera mitad del siglo, expandiéndose gradualmente la variedad de las formas musicales incorporadas.

La consolidación del fondo patrimonial a mediados del siglo XIX, perceptible en el Catálogo general de 1884, revela la apertura del Conservatorio a la recepción de un amplio espectro de ediciones con diversas procedencias editoriales y de tipologías de género, que abarcaban desde repertorio pianístico (solo, a cuatro manos y a dos pianos) hasta música escénica, camerística y repertorio orquestal. En el ámbito de la praxis performativa, la constante presencia de obras de Beethoven en las audiciones internas y públicas mensuales, ensayos y conciertos atestiguan su total asimilación en los programas formativos. Didácticamente, la inicial aproximación a su música orquestal se articuló mediante la ejecución

fragmentada de movimientos sinfónicos, una praxis habitual en los conciertos de Madrid que facilitó no solo el aprendizaje progresivo del alumnado, sino también la exposición del público a estas obras. Este proceso de asimilación hermenéutica culminó en 1866 con lo que la crítica musical coetánea aclamó como el "verdadero triunfo sinfónico", un acontecimiento que, en palabras de Emilio Arrieta, "hará época en la historia del arte músico español". Dicho hito se materializó con la ejecución completa de una sinfonía (a cargo de una sociedad de conciertos), tras una intensiva fase de ensayos en el Conservatorio con la participación de estudiantes de diversas especialidades. El concierto público, celebrado en el Teatro del Príncipe Alfonso, consolidó a Beethoven como el paradigma estético y patrón fundamental del sinfonismo en Madrid.

La presente investigación se propone analizar la recepción del corpus beethoveniano en el Real Conservatorio a través de la triangulación de las fuentes primarias—inventarios, programas de conciertos y prensa—, que permiten esclarecer tanto la procedencia del material como la dimensión didáctica y la implicación de la obra de Beethoven en la conformación del canon interpretativo decimonónico madrileño.

Juan José Pastor Comín (Universidad de Castilla-La Mancha – Centro de Investigación y Documentación Musical, Unidad Asociada al CSIC):

Literatura e Historiografía: Beethoven en el imaginario poético español.

Nuestra presentación tratará de explorar cómo la prensa española y la literatura decimonónica y de principios del XX construyeron la figura de Beethoven. Para ello nos centraremos en periódicos y revistas culturales (La Ilustración Española y Americana, El Globo, Revista de España, La Época), y se analizarán críticas de conciertos, reseñas y artículos que modelaron la percepción pública del compositor. Del mismo modo se examinarán poemas, relatos y prólogos literarios que incorporaron a Beethoven como símbolo estético y moral, con la revisión de metáforas recurrentes —heroísmo, tormenta, genio trágico— y de su uso en textos periodísticos y específicamente literarios.

Prestaremos especial atención a las biografías populares y notas editoriales publicadas en prensa y suplementos ilustrados y se presentarán algunas caricaturas y grabados difundidos en la prensa como vectores de estereotipo visual. Para ello nos serviremos de aproximaciones mediáticas tales como el análisis de las imágenes como paratextos que dialogan con las representaciones literarias, así como las apropiaciones creativas por parte de poetas y narradores que usaron a Beethoven como topoi para sus creaciones, con el fin de configurar cómo la prensa y la actividad literaria legitimó un imaginario beethoveniano adherido a la perspectiva aportada por los análisis propiamente musicológicos.

Francisco Manuel López Gómez (Universidad de Castilla-La Mancha)

Las sonatas para piano de Beethoven en España en época isabelina.

La recepción de las sonatas para piano solo de Beethoven en España durante el segundo tercio del siglo XIX se caracterizó por una difusión gradual y socialmente estratificada. El repertorio circuló inicialmente en el ámbito doméstico y semiprivado al calor del asociacionismo, de la mano de la enseñanza pianística privada y, después, del Real Conservatorio de Música y Declamación, para finalmente pasar al ámbito público en la década de 1850.

Desde el punto de vista interpretativo, gracias a la circulación de colecciones pedagógicas y de ediciones extranjeras, las sonatas se difundieron inicialmente, pues, en salones privados y centros de enseñanza, espacios acordes con su consideración como repertorio "serio" y de elevada exigencia técnica. En Madrid, instituciones como el Conservatorio y la Sociedad de Cuartetos desempeñaron un papel clave en la interpretación de obras como las sonatas op. 13, op. 26 u op. 27 n.º 2, a cargo de pianistas españoles de prestigio académico.

Un factor decisivo en la progresiva implantación del concierto público fue la intervención de pianistas internacionales. Oscar de la Cinna, activo en España entre 1855 y 1856, incluyó sonatas de Beethoven en conciertos tanto semiprivados como públicos celebrados en ciudades como Valencia, Madrid,

Granada, Málaga, Murcia o Jaén. Aún más significativa fue la presencia de Teresa Carreño en Madrid en 1867, cuya interpretación de la *Sonata en do# menor*, op. 27 n.º 2, contribuyó decisivamente a consolidar este repertorio en el ámbito del concierto público.

Balint Nikovitz (Central European University-Universitat de Barcelona, UB)

The reception of J. S. Bach's music in the XIX century and its effect on theories of counterpoint.

The presentation is a historical overview of Bach's legacy in the XIX century, documented in music theory treatises and their approach to counterpoint and polyphonic compositional technique. My aim is to map out the history and development of musical counterpoint and polyphony in an era that seemingly rejected strict rules of contrapuntal composition. One starting point for this topic was the observation of the change in the 1830s regarding the publication of Bach's works, showing a visible rise which lasted throughout the century. The other starting point was identifying contrapuntal attributes specific to Bach, with a special attention to his fugues and polyphonic logic. From these it is possible to see how these attributes specific to Bach's contrapuntal music made their way to theories of music in treatises that contributed to the musical education in the 19th century. The following is a survey of these music theory treatises, from authors such as Cherubini (1841), Reicha (1818), Czerny (1830), and Lobe (1860), whose contributions shaped musical education and in turn, the reception of J. S. Bach's polyphonic music.

Francesco Milella (Universidad Complutense de Madrid)

Barcelona entre Europa y las Américas: redes operísticas en el espacio ibérico post-imperial.

Esta ponencia propone reexaminar el papel de la ciudad de Barcelona dentro de la creciente red global de conexiones operísticas a comienzos del siglo XIX. El colapso del imperio español y la expansión de una nueva cultura posrevolucionaria procedente de Francia, Inglaterra e Italia transformaron profundamente los equilibrios políticos y culturales del espacio atlántico entre 1800 y 1840, reorganizándose en torno a una idea emergente de modernidad, abiertamente opuesta al Antiguo Régimen borbónico. En este contexto, la ópera se incorporó de inmediato a dichos procesos, no solo como un entretenimiento de moda, sino también como un símbolo de civilización y progreso desde París y Milán hasta la Ciudad de México y Buenos Aires.

A pesar de su marcada localización mediterránea, Barcelona logró adquirir un lugar estratégico como puente entre la escena operística italiana y los nuevos centros de producción que estaban surgiendo en las Américas. Un lugar que plantea una serie de interrogantes: ¿cómo consiguió Barcelona ocupar una posición tan decisiva dentro de un panorama ibérico en declive a partir de 1810? ¿De qué manera articuló sus vínculos simultáneos con Italia y con las Américas? ¿Qué implicaciones tuvo habitar un espacio cultural aparentemente liminal entre distintos mundos?

Este trabajo busca responder a estas y otras preguntas mediante el análisis de la trayectoria artística de dos cantantes italianas —Carolina Pellegrini y Teresa Schieroni— que, tomando Barcelona como punto de partida, emprendieron un itinerario atlántico sin precedentes que las llevó a Brasil, Chile e incluso Asia.

Marina Rodríguez Brià (Investigadora independent)

La recuperació de Manuel Suaña, un tenor situat al bell mig del Verisme italià.

Gràcies als documents que han conservat els seus descendents, descobrim l'existència del tenor Manuel Suaña i Font, nascut l'any 1863 a Es Castell (Menorca) i mort a Barcelona el 1939. Col·lega del tenor Viñas, va cantar a la Scala de Milà, al Liceu, al Covent Garden, a l'Òpera de Varsòvia, Rio de Janeiro i als millors teatres italians. Va participar en l'estrena mundial d'algunes òperes cantant el paper protagonista, entre les quals *Henry Clifford* d'Isaac Albéniz o *La Wally* d'Alfredo Catalani. També tenia en repertori la *Cavalleria rusticana* o *L'Amico Fritz* de Pietro Mascagni, que el tenia en gran consideració. Tot i que Suaña apareix en la premsa del moment, el seu nom no ens ha arribat perquè la seva carrera

fulgurant tan sols va durar uns dotze anys, entre 1887 i la dècada de 1890, ja que més tard va perdre la veu. En la nostra intervenció, farem un repàs a la seva trajectòria, il·lustrada amb documents de l'època.

Alberto Hernández Mateos (Universidad de Salamanca)

La gira ibèrica de los pianistas virtuosos (1844–1866): una proposta de anàlisis.

Entre 1844 y 1866, numerosos pianistas siguieron el modelo inaugurado por Franz Liszt y realizaron giras por la península ibérica en las que interpretaron composiciones virtuosísticas, improvisaciones y otro tipo de repertorios, a menudo en colaboración con músicos locales. Estas giras contribuyeron a la transformación de las prácticas concertísticas en España y Portugal y favorecieron la inserción de ambos países en dinámicas musicales de escala continental.

Pese a la relevancia de este fenómeno de movilidad artística, hasta el momento no se ha abordado el estudio de un conjunto significativo de casos desde una perspectiva sistemática. Por ello, esta comunicación propone considerar la gira de conciertos como un vector de transferencia cultural y reflexiona sobre la posibilidad de definir un marco analítico para el examen de la actividad de los pianistas virtuosos en la península ibérica durante el periodo señalado. Con este fin, se articulan cuatro ejes de análisis: (1) recorridos e infraestructuras, atendiendo a itinerarios y espacios de actuación públicos, privados y semipúblicos; (2) repertorios y sus procesos de adaptación contextual; (3) redes de mediación, que incluyen editores, fabricantes de instrumentos, empresarios, críticos musicales, élites y sistemas de patronazgo; y (4) recepción, centrada en discursos estéticos, rituales concertísticos y aspectos técnicos y gestuales.

Metodológicamente, se propone la combinación del análisis hemerográfico, la extracción y clasificación de datos mediante métodos filológico-positivistas, la prosopografía selectiva de agentes implicados y el uso de herramientas propias de las humanidades digitales, especialmente sistemas de información geográfica (GIS). Los resultados provisionales revelan patrones recurrentes de circulación, una progresiva reconfiguración de los repertorios hacia un mayor peso de lo “clásico” desde mediados de la década de 1850 y el papel central de la prensa en la construcción de imágenes públicas y nuevas prácticas de escucha. A través de esta propuesta se aspira a ofrecer un modelo replicable para el análisis de las giras musicales como procesos de mediación intercultural y contribuir a integrar las historias de la música portuguesa y española en discursos historiográficos transnacionales.

Laura Triay (Institut Menorquí d'Estudis)

Les fuerzas hercúleas piramidales de José de Stefani: el repertori musical associat a les exhibicions gimnàstiques del segle XIX.

Un 24 d'octubre de 1826, ara fa dos-cents anys, José de Stefani, presentat a la premsa com a “profesor privilegiado por el rey de Prusia” i director d'una companyia itinerant d'exhibicions gimnàstiques i acrobàtiques que recorria Espanya, anunciava una nova funció al Teatre de Maó. Aquest tipus d'espectacle, capaç d'atraure grans audiències al segle XIX, es considera el precedent del circ modern i de la gimnàstica esportiva.

Tot i la seva popularitat, aquests espectacles han deixat escassa documentació. En aquest context, la conservació en un arxiu de Menorca d'un manuscrit amb música destinada a funcions gimnàstiques constitueix una font excepcional. Segons l'estat actual de la recerca, aquesta partitura és un dels pocs testimonis identificats de música directament vinculada a aquest gènere parateatral durant les primeres dècades del segle XIX.

La partitura permet aproximar-nos al repertori que s'hi interpretava i al paper de la música en l'articulació dels diferents números i el desenvolupament de les funcions, contribuint així a la reconstrucció sonora d'un fenomen escènic que va mobilitzar grans públics a l'Europa del segle XIX.

BLOC IX: TALLERS I INDÚSTRIES

BLOQUE IX: TALLERES E INDUSTRIAS

Luca Chiantore (Escola Superior de Música de Catalunya)

Tocar el segle XIX: Interpretació musical i desclassificació dels estils davant la producció de quatre artistes extraordinàries.

Com sabem, la historiografia musical ha promogut al llarg del segle XX una lectura de l'esdevenir històric on cada època s'identifica amb determinats estils compositius. En aquest procés, la pràctica interpretativa i el seu impacte en la construcció del sentit històric han quedat sistemàticament relegats a un segon pla, quan no directament exclosos del discurs.

Aquesta comunicació parteix d'una reconsideració crítica d'aquest silenciament. Es proposa tornar sobre *Der Stil in der Musik* (1911) de Guido Adler, un text excepcional no sols per la seva fundacional articulació de categories com a Barroc, Classicisme i Romanticisme, sinó perquè en ell s'estableix explícitament una relació entre estils compositius, notació musical i modes d'interpretació. La historiografia posterior va renunciar a aquesta vinculació, mentre l'ensenyament i la vida musical consolidaven un cànon sonor fundat en aquest mateix sistema categorial.

Tant la meua activitat musicològica recent com els meus projectes de recerca artística problematitzen aquesta continuïtat, explorant camins en els quals pràctiques performatives alternatives desafien el discurs historiogràfic. La ponència examina el segle XIX com un camp privilegiat per a observar aquestes tensions, prestant especial atenció al repertori de Clara Wieck, Hélène de Montgeroult, Maria Szymanowska i Fanny Hensel. Si els modes de tocar avui dominants reforcen activament marcs historiogràfics preexistents, en el cas de les dones la interpretació es torna un espai decisiu per atorgar a aquestes figures sensorials un espai singular, tan únic com ho van ser les seves respectives aportacions a la cultura musical del seu temps.

Joan Bosch (Conservatori Josep Maria Ruera de Granollers)

Evolució organològica de la flauta travessera i la seva incidència en la música dels inicis del segle XIX: el cas de València.

L'evolució de la flauta travessera des de finals del segle XVIII fins a principis del XIX va estar marcada per importants innovacions organològiques que van transformar l'instrument i van incidir directament en la música d'aquesta època. Així, la introducció de claus, a partir de les primeres aportacions de Henry Kusder i Richard Potter, va permetre una digitació més àgil i una emissió sonora més precisa, incorporant materials com l'ivori i el vidre que facilitaven l'ajust del bisell, clau per al control del so. Aquesta modernització va facilitar l'extensió del registre i va permetre superar les limitacions tímbrics de les flautes més antigues, especialment en notes agudes i complexes com el fa natural de la tercera octava.

A València, exemplificat en l'obra de Josep Pons, es constata com els avanços tècnics en la construcció de la flauta eren una resposta directa a les noves demandes interpretatives i creatives dels compositors. La flauta amb múltiples claus i bisell modern permetia afrontar amb plenitud les dificultats tècniques i expressives del repertori, ampliant les possibilitats tímbrics i dinàmiques a l'entorn orquestral. La circulació de coneixements i instruments i la presència de constructors forans com Juan Joseph Estévan i Pedro Piana, va facilitar la integració d'innovacions europees.

A més, la presència i venda local de mètodes moderns, com el *Nouvelle Méthode* de Berbiguier, reflecteix la sensibilització en la societat musical valenciana envers aquesta modernització dels instruments. Aquest procés d'evolució organològica i adaptació tecnològica va propiciar un diàleg entre la demanda

compositiva i la resposta constructiva, marcant un arbre virtuós que va renovar profundament la música orquestral valenciana a l'alba del segle XIX.

Manuel Quesada Benítez (Real Conservatorio Superior de Música 'Victoria Eugenia' de Granada)

Fabricantes barceloneses de instrumentos musicales de viento-metal durante la primera mitad del siglo XIX. Perfil biográfico y profesional e instrumentos construidos.

Hasta la fecha, trabajos musicológicos y organológicos han abordado el estudio de la fabricación y comercialización de instrumentos musicales de tecla, cuerda, tanto pulsada como frotada, y de viento-madera en Barcelona. No obstante, los instrumentos de viento-metal no han gozado de esa atención, lo cual ha generado la idea errónea de que la construcción de estos instrumentos en esta ciudad y en España fue escasa o prácticamente inexistente. Esta comunicación pretende ofrecer, en base a algunos trabajos previos y una profunda revisión hemerográfica, algunos datos sobre estos artesanos, tanto biográfica como profesionalmente, es decir, su origen, acceso al oficio y desempeño, así como qué instrumentos pudieron construir y los ejemplares que se han conservado hasta la actualidad.

Patricia Romero Barber (Institut Menorquí d'Estudis-Conservatori Professional de Música i Dansa de Menorca)

Johannes Kyburz (1777-1844): producció i circulació de pianos de taula entre Barcelona i Menorca.

Es proposa un estudi de la figura de Johannes Kyburz (1777–1844), organer i constructor de pianos d'origen suís, actiu a Catalunya i Menorca durant les primeres dècades del segle XIX. Més enllà del seu conegut paper com a constructor d'orgues monumentals, aquesta comunicació se centra específicament en la seva activitat com a constructor d'instruments de tecla de saló, especialment pianos de taula, i en la seva inserció dins dels circuits de producció, consum i circulació musical propis del segle XIX.

A partir de l'anàlisi comparativa dels pianos de taula conservats construïts per Kyburz —entre ells els exemplars custodiats al Museu de la Música de Barcelona i al Museu de Menorca—, la ponència posa un èmfasi especial en els darrers instruments localitzats, que permeten ampliar i matisar el catàleg conegut del constructor. L'estudi d'aquests instruments obre noves perspectives sobre els tallers, els públics destinataris i les pràctiques musicals domèstiques a la Mediterrània occidental.

José Gabriel Guaita Gabaldón (Universitat Politècnica de València)

Mercados de la música: el piano en el eje València-Barcelona y el ámbito balear durante la primera mitad del siglo XIX.

Este trabajo pretende analizar las evidencias de un eje de circulación productiva y comercial en torno al piano que conectó València con Barcelona y diversos puntos de las Islas Baleares —como Palma, Maó o Sóller—, así como, puntualmente, con otras poblaciones de la franja mediterránea occidental peninsular, como Vinaròs o Tortosa, configurando una estructura —no siempre regular ni continua— de relaciones entre distintos centros de producción, distribución y consumo musical. A partir del análisis de fuentes hemerográficas, bibliográficas y administrativas, así como de documentación mercantil y profesional, se reconstruyen los principales circuitos y los actores implicados en la articulación de conexiones entre estos focos. El eje València-Barcelona se ve reforzado por un conjunto de localizaciones en Baleares que permiten observar patrones y dinámicas de transferencia de productos, ideas y agentes, así como delimitar un área histórica de circulación interurbana. En este contexto, Barcelona actuó como nodo principal de transmisión de determinados modelos comerciales, tecnológicos y humanos hacia València, configurando un espacio de intercambio en paralelo a las conexiones con Madrid.

PARTICIPANTS / PARTICIPANTES

Anna Maria Anglada i Mas (Investigadora independent)

Graduada en Musicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona, amb les mencions de Patrimoni i Gestió Musical; i Musicologia Històrica. Va cursar el Màster en Investigació Musicològica i Educació Musical (UAB). Es va doctorar amb la qualificació d'Excel·lent Cum Laude a la UAB, amb la tesi "El fons de la Banda de Música de la Milícia de la Bisbal (ca. 1838-1843), i la construcció d'un repertori liberal". Col·labora en el projecte de l'Inventari de Fons Musicals de Catalunya (IFMUC), mitjançant el qual va catalogar el fons de la Casa Carles i la publicació d'un estudi del mateix.

Compagina la feina de professora de música a l'Ensenyament Secundari Obligatori amb la tasca d'investigació musicològica centrada a l'Alt Maresme i el Baix Empordà, concretament a Palamós i la Bisbal.

annamariaanglada@gmail.com

<https://lesmiradesdelamusica.blogspot.com/>

<https://uab.academia.edu/AnnaMariaAnglada>

Jaume Ayats (Universitat Autònoma de Barcelona)

És músic i professor d'etnomusicologia a la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha estat director del Museu de la Música de Barcelona (2012-2020) i cap del departament de musicologia a l'ESMUC (2000-2005). Va ser professor convidat a la Joan Coromines Visiting Professor Chair de la Universidad de Chicago a la primavera de 2018. Va estudiar a l'École de Hautes Études en Sciences Sociales de París i la tesi doctoral tracta sobre l'expressió sonora de les multituds. Ha estudiat principalment les polifonies orals dels països llatins de la Mediterrània. Ha investigat la música oral catalana des de fa trenta anys, amb el Grup de Recerca Folklòrica d'Osona, amb l'edició de CDs per a la Fonoteca de Materials (Generalitat Valenciana) i la Fonoteca de Música Tradicional Catalana, i dels DVDs *Músiques de Mallorca* (Consell de Mallorca). Ha publicat diversos llibres, l'últim *Els cants tradicionals als Països Catalans* (Caramella, 2025). Canta amb La Nova Euterpe i amb Tornaveus.

Carles Badal (Universitat Autònoma de Barcelona)

Carles Badal és doctor i professor de patrimoni musical i humanitats digitals a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). La seva tesi doctoral se centra en la història de la capella de música de Santa Maria del Pi a Barcelona i l'estudi del nivell de vida dels seus músics en el període 1700-1936. Des de 2023 coordina els projectes "IFMuC-IcMuC" de la UAB i "Fontes Musicae Cataloniae" de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC). Amb especial interès en la tecnologies d'OMR i HMR aplicades als manuscrits musicals, des de l'any 2023 participa en el projecte de recerca "DoLoReS" per al desenvolupament de software per a la transcripció automàtica de partitures manuscrites al Centre de Visió per Computador de la UAB i l'any 2024 rep una beca com a investigador postdoctoral en la Càtedra UAB-CRUÏLLA (AI in the field of Music and Arts) per al desenvolupament d'un model d'IA generativa de partitures manuscrites. Des de 1996 desenvolupa la seva activitat com a intèrpret, a la bateria, en nombroses formacions musicals de l'àmbit del pop, el rock i el *metal*.

Glòria Ballús Casólviva (Investigadora independent)

Doctora en Musicologia —excel·lent *Cum laude*— i professora superior de Piano, Musicologia i de Pedagogia Musical en el Conservatori Superior de Música de Barcelona. Des de l'any 1980, seguint els estudis d'etnomusicologia amb el professor Josep Crivillé Bargalló, i de musicologia amb el doctor

Antonio Ezquerro Esteban, ha realitzat nombrosos treballs de recerca, principalment a la comarca de Bages, que estan editats en diverses revistes. Juntament amb el Dr. Antonio Ezquerro, ha obtingut beques de la Generalitat per a l'estudi dels *Goigs* (publicat 2015), i de la Fundació Ernest Lluch per la biografia del músic Francesc Andreví (publicat 2016). Ha rebut diversos premis: *Premi Nacional Aureli Capmany* (1983), *Oms i Prat* (1991), *Premi Lacetània del Centre d'Estudis del Bages* (1993), *Premi Antoni Esteve* (2002, 2016 i 2019), *Premi Pare Ignasi Puig i Simon* (2017) i *Premi Berenguer de Montagut* (2022).

Ha publicat una *Guia de Festes del Bages* (2000); *El Centre Excursionista de la comarca del Bages: 1905-2005* (2006); *La Dansa. Material per la seva història* (2009); *Miquel Caellas, músic i folklorista. Cançons i Jocs d'infants de Manresa* (2024); i articles en *Anuario Musical*, *Dovella*, *Modilianum*, *Naixement*, *Abenàmar*, *Canemàs* (2024), *Cuadernos de Investigación Musical* (2018, 2019, 2020 i 2023), i *Revista Estudios Institucionales* (2023, 2024, 2025). Participa des de fa anys en Congressos i Jornades presentant comunicacions, sent les més recents de la Sociedad Española de Musicología, la Fundación Menéndez Pidal, les Jornades de Cultura Viva, i de Patrimoni Musical. Continua realitzant recerques i investigacions musicals que presenta en conferències i en articles per donar a conèixer la "vida musical" del nostre entorn, sent l'última realització la música dels *Goigs del Mil·lenari del Monestir de Montserrat* (2025).

Joan Bosch (Conservatori Josep Maria Ruera de Granollers)

Format amb Vicenç Prats i Magdalena Martínez, obté el Títol de Professor el 1992. Estudia música de cambra amb Àngel Soler i s'introdueix en els instruments antics amb Alain Polak. És alumne de Marc Hantaï a l'ESMUC i rep consell de Wilbert Hazelzet. El 2008 obté el Títol Superior en música antiga, i actualment prepara el doctorat sobre les simfonies valencianes de Josep Pons del primer terç del segle XIX.

És professor i cap del Departament de Música Antiga del Conservatori Josep Maria Ruera de Granollers. Ha rebut orientació de mestres com Raymond Guiot, Eric Hoeprich, Alfredo Bernardini, Quartet Mosaiques, Bruno Cocset o Lucy van Dael, entre d'altres.

El seu CD *A Pleasing Agreeable Style*, dedicat a la música de cambra per a dues flautes del segle XVIII, ha estat elogiat per la crítica. Juntament amb Marco Brolli i Josep Dolcet, ha revisat els *Duos* de Carles Bager, editats per *Edicions Tritó*.

Ha col·laborat amb directors i músics de prestigi com Ottavio Dantone, Enrico Onofri, Pablo Valetti, Wilbert Hazelzet, Jacques Ogg, Núria Rial, Paul Goodwin o Carlos Mena, actuant en destacats conjunts i festivals internacionals. És membre de diversos organismes professionals i ha estat vocal del Consell Estatal de les Arts Escèniques i de la Música i vicepresident de GEMA (Grups Espanyols de Música Antiga) i membre del jurat del concurs de Joventuts Musicals d'Espanya en la modalitat de música antiga.

Oriol Brugarolas Bonet (Universitat de Barcelona)

És doctor en Història. Títol superior de Piano, Solfeig i teoria de la Música. És professor a la Universitat de Barcelona des de l'any 2013. Com a investigador s'ha especialitzat en el comerç, producció, consum i difusió musical a Barcelona i Espanya entre 1780 i 1900, així com en tasques de recuperació, estudi i difusió de patrimoni musical. També ha centrat la seva investigació sobre la música instrumental i la circulació de la música en àmbit europeu i hispanoamericà als segles XVIII i XIX. És director de la col·lecció editorial *Consonantia* i de *Consonantia digital*. Ha publicat a revistes i editorials de prestigi nacionals i internacionals. És investigador del Grup per a l'estudi del Patrimoni Musical (GEPAM) dedicat a recuperar el patrimoni musical de la UB i dels arxius catalans. Es pot escoltar la música al [canal de youtube](#) i descarregar les partitures al [repositori de recerca](#).

Més informació consultar: <https://ub.academia.edu/OriolBrugarolas>.

Jaume Carbonell Guberna (Universitat de Barcelona)

És doctor en Història de l'Art per la Universitat de Barcelona (1996), professor d'Història de la Música en aquesta institució. Ha treballat sobre música dels segles XIX-XX, sociabilitat musical i músiques populars. Ha publicat llibres i articles sobre Josep Anselm Clavé i el cant coral a Catalunya, l'Orfeó Català, sobre sociabilitat musical i músiques populars, sobre jazz i sobre recepció de música afroamericana a Catalunya.

Quico Carmona (Universidad Complutense de Madrid, UCM)

Quico Carmona Monfort (València, 1995) va cursar estudis de piano i composició als conservatoris de Velluters (València) Teresa Berganza i RCSMM (Madrid). També és graduat en musicologia per la Universitat Complutense de Madrid (2018), universitat on va cursar el Màster de música Espanyola e Hispanoamericana. El seu treball de fi de màster, *La cançó en las veladas literario-musicales de Lo Rat Penat (1879-1916)*, va merèixer la més alta qualificació. Actualment és doctorand en la mateixa universitat, sota la direcció de Maria Nagore Ferrer, on investiga el teatre líric valencià entre 1898 i 1910.

Ha participat com a ponent en diversos seminaris, entre ells la primera jornada d'estudi "La Renaixença; reptes actuals" (Universitat de València) o la conferència internacional "The Management of Nineteenth-Century Opera Houses" (Universidad de Oviedo), on va parlar de companyies itinerants de teatre líric valencià als primers anys del segle XX.

Arturo de las Casas Escolar (Universidad de La Rioja)

Arturo de las Casas Escolar es investigador predoctoral FPU y doctorando en Musicología en la Universidad de La Rioja, en la que desarrolla una tesis sobre el *Diccionario de efemérides* de Baltasar Saldoni desde la perspectiva de la documentación digital. Es titulado superior en Interpretación (Violín Barroco) y en Musicología, esta última con premio fin de carrera, por el Real Conservatorio Superior de Música de Madrid, así como posee estudios en Viola da Gamba por el mismo centro. Ha cursado el Máster Universitario en Bibliotecas, Archivos y Continuidad Digital en la Universidad Carlos III de Madrid, con Premio Extraordinario y un TFM premiado con la mención especial del X Premio José López Yepes al proyecto universitario más innovador en el ámbito de la gestión de la información y de la documentación.

Teresa Cascudo García-Villaraco (Universidad de La Rioja, ULR)

Teresa Cascudo García-Villaraco es Profesora Catedrática del Área de Música de la Universidad de La Rioja, donde actualmente coordina del Doctorado Interuniversitario en Musicología. Ha sido Defensora Universitaria de la Universidad de La Rioja entre 2016 y 2024. Se doctoró en la Universidade Nova de Lisboa. Preside el grupo de trabajo "Música y Prensa" de la Sociedad Española de Musicología, del que fue fundadora.

Ha colaborado profesionalmente con museos y prensa periódica, así como con diversas instituciones musicales en la redacción de notas de programa. Es miembro del Consejo Académico del Instituto de Estudios Riojanos desde 2019. Entre sus últimas publicaciones, se destaca la coedición del volumen *Remapping the Classics. Haydn, Mozart and Beethoven in Spain during the Long Nineteenth Century* (Brepols, 2024) y la edición crítica del material hasta ahora localizado de la ópera *Padilla o El asedio de Medina* (1845), de Joaquín Espín y Guillén (Ars Hispana, 2024).

Luca Chiantore (Escola Superior de Música de Catalunya)

El músic i musicòleg Luca Chiantore, doctor en Musicologia per la UAB i professor de la ESMUC des de la seva fundació, el 2001, és autor d'articles i llibres molt reconeguts en el camp de la història i la teoria de la interpretació musical, entre ells *Historia de la técnica pianística* (2001), *Beethoven al piano* (2010), *Escribir sobre música* (amb Àurea Domínguez i Sílvia Martínez, 2016), *Tone Moves* (2019) i *Malditas palabras*

(2021). Bolcat en la cerca d'una nova relació entre interpretació i composició, ha portat els seus projectes de recerca artística fins a sales de referència com el Carnegie Hall de Nova York, el Museu d'Art de São Paulo o el Teatre Colón de Buenos Aires, ja sigui com Tropos Ensemble al costat del compositor i productor David Ortola, ja sigui amb els seus inVersions a piano sol, i amb el seu projecte binaural a 360° *The Spherical Piano*, desenvolupat en col·laboració amb l'enginyer de so Ronald Ayala.

Joan Círia Maimó (Conservatori Municipal de Felanitx)

Pianista i estudiós del panorama musical de Mallorca, és autor de nombrosos treballs de recerca, pels que ha rebut diversos guardons. Ha pronunciat conferències sobre la història de la música a Mallorca a molts d'indrets de Balears i a punts de la Península, endemés de participat de congressos i seminaris nacionals i internacionals sobre musicologia. Des de fa prop d'una dècada es dedica a l'estudi i a la documentació al detall dels casos de les dones músiques a Mallorca nascudes abans de 1925 amb l'objectiu d'assolir el doctorat. Actualment és professor del departament de piano del Conservatori Municipal de Felanitx (Mallorca).

Anna Costal i Fornells (Escola Superior de Música de Catalunya, ESMUC)

És musicòloga, llicenciada en Història i Ciències de la Música per la Universitat Autònoma de Barcelona i doctora per la mateixa universitat amb la tesi *Les sardanes de Pep Ventura i la música popular a Catalunya entre la restauració dels Jocs Florals i la Primera República (1859-1874)*. És professora a l'Escola Superior de Música de Catalunya, on coordina el Grup de Recerca en Patrimoni Musical i Pràctiques Interculturals (HERIMUS) i va coordinar el Màster de Recerca Musical (2019-2024). Va ser comissària de l'Any Clavé, una commemoració de la Generalitat de Catalunya (2024). Ha publicat articles en revistes científiques, edicions crítiques de partitures i diversos llibres, els dos últims *Àlbum Clavé* (Generalitat de Catalunya, 2025) i *Les primeres havaneres a Catalunya. Imperialisme i sensualitat abans de Carmen* (Rafael Dalmau, Editor, 2023). És intèrpret de tenora a la Cobla Vila d'Olesa des de l'any 2007 i, des del 2012, també n'és la representant.

<https://orcid.org/0000-0002-2119-1622>

<https://es muc.academia.edu/AnnaCostalFornells>

Joan Cuscó i Clarasó (Universitat de Barcelona)

És doctor en filosofia per la Universitat de Barcelona i es va especialitzar en musicologia a la Universidad de Alcalá de Henares amb Roy Howat, Bruno Nettle, Charles Rosen William Caplin i Michel Spitzer. Des del curs 2014-2015 és professor d'Estètica, Teoria de l'art i Història de la música al Departament d'Història de l'Art de la Universitat de Barcelona i, des del curs 2025-2025, també, d'història de la filosofia catalana. És membre del SGR Eidos, Platonisme i Modernitat (IP Josep Monserrat) i del grup d'innovació docent Mousiké. Música i gènere (Coord. Magda Polo), ha estat membre de la Comissió de Continguts de la Casa Natal de Salvador Dalí i de la Comissió de Seguiment de la Càtedra Llorens i Barba / Ciutat de Vilafranca de la UB, de la qual actualment n'és codirector. I ho és de les societats catalanes de filosofia i de musicologia.

Ha publicat a: *Revista Musical Catalana, Comprendre. Revista Catalana de Filosofia, Revista de Catalunya, El Contemporani, Revista Catalana de Musicologia, Anuari de la Societat Catalana de Filosofia, La Maleta de Portbou, Convivium, L'Avenç, Cuadernos Salmantinos de Filosofia, Cuadernos Hispanoamericanos, Quaderns de Filosofia i Ciència, Temps d'Educació, Journal of Catalan Intellectual History* i *Haidé*, entre altres. Entre els seus darrers llibres destaquen: *Francesc Pujols filòsof* (2014), *Subjectivitat i creativitat. Temps, memòria i creació* (2018), *L'alè de Dionís* (2020); *Claude Debussy, el perfum de l'aigua* (2020), *D'Orfeu a Plató. Filosofia i música en la cultura catalana contemporània* (2022) i *Jaume Serra Hunter. Filosofia, consciència i llibertat* (2024).

Alicia Daufí Muñoz (Universitat Autònoma de Barcelona)

És pianista i doctora en musicologia. Va obtenir el Grau de Musicologia l'any 2013 a la UAB i el Grau Superior de Piano el 2014 al Conservatori Superior de Música del Liceu. El 2016 va obtenir el Màster en Musicologia (UAB) i el 2022 el Màster en Formació del professorat (UB). Per mitjà d'una beca predoctoral (FPI), va obtenir el títol de doctora a la UAB amb la tesi «De la transgressió carnavalesca al silenci de la postguerra. Estudi musical, social, cultural i econòmic dels balls de màscares al Gran Teatre del Liceu (1848-1936)», amb Menció Internacional i que va merèixer el Premi Extraordinari de Doctorat. En els darrers anys ha participat en congressos nacionals i internacionals, i ha escrit articles i capítols de llibre que giren al voltant del fenomen dels balls de màscares a Barcelona i al Gran Teatre del Liceu. La realització d'una estada predoctoral a la Sorbonne Université li ha permès d'estudiar les relacions musicals i culturals entre París i Barcelona pel que fa als balls de carnaval del segle XIX.

Actualment és professora a la Universitat Autònoma de Barcelona, al Conservatori Superior de Música del Liceu i a la Universitat Oberta de Catalunya.

<https://uab.academia.edu/AI%C3%ADciaDauf%C3%AD>

Xavier Daufí Rodergas (Universitat Autònoma de Barcelona)

És Professor Titular de Musicologia a la Universitat Autònoma de Barcelona (amb dos sexennis de recerca avaluats positivament per CNEAI, el segon viu), on hi ha impartit diverses assignatures dels graus d'Història de l'Art i de Musicologia, així com del Màster de Musicologia. També hi ha estat membre de diversos tribunals de defensa de tesis doctorals. Així mateix, és Acadèmic Corresponent de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi i Professor Titular d'Ensenyament Secundari en excedència.

La seva producció científica posa el focus en el segle XVIII i es distribueix en tres vies d'investigació principals. Per una banda, s'ha centrat en l'estudi de l'oratori català del set-cents, temàtica sobre la qual, a banda de la tesi doctoral, ha publicat diversos estudis com, *La Creació del món. Oratori de Franz Joseph Haydn. Versió menorquina d'Antoni Febrer i Cardona – Transcripció musical de Joan Vidal i Seguí*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004; “Estudio de la estructura de las arias de los oratorios de Francesc Queralt (1740- 1825)”, *Revista de Musicología*, 2005; “Estudio de los recitativos de los oratorios de Francesc Queralt”, *Revista de Musicología*, 2007; “Study into the Decrease of Production of Oratorios in Catalonia in the Last Decades of the 18th Century and the First Decades of the 19th Century”, *Revista de Musicología*, 2013; o “L'Alta Naixença del Rei En Jaume by Robert Gerhard: An Approach to the Concept of Cantata”, *Revista Catalana de Musicologia*, 2025. Per altra banda, també ha centrat l'atenció en l'estudi de les diferències estilístiques entre la música litúrgica i no litúrgica del segle XVIII, amb articles com “Pervivència de retòrica a la música litúrgica de la segona meitat del segle XVIII. Un exemple: el *Credo* d'una missa (1778) de Francesc Queralt”, *Revista Catalana de Musicologia*, 2021. Una altra via de recerca s'ha centrat en la recuperació de tractats teòrics catalans, escrits en català, del set-cents. En aquest àmbit hi destaquen “Un tractat de composició anònim del segle XVIII escrit en català”, *Revista Catalana de Musicologia*, 2020; “Estudio y edición de dos breves tratados musicales catalanes del siglo XVIII”, *Revista de Musicología*, 2023; o *Guia catalana de la perfeta musica (1730): un tractat de música escrit en català per Onofre Puig, mestre de capella de la parròquia dels sants Just i Pastor de Barcelona*. Biblioteca de Catalunya – Generalitat de Catalunya, 2025.

Albert Domènech i Alberdi (Investigador independent)

És llicenciat en Geografia i Història, especialitat d'Història de l'Art per la Universitat de Barcelona i professor de secundària i batxillerat. Les seves investigacions se centren entorn de la història del llibre, sobretot de la il·lustració en totes les seves diverses tècniques, i gestiona el blog especialitzat [Píscolabis Librorum](#). Aquests estudis l'han portat a especialitzar-se en l'art efímer barroc, l'eroticisme clandestí —sobretot del s. XIX—, l'inici de la fotografia (s. XIX) i en general en l'art imprès i la cultura popular.

Bruna Escolà (Universitat Autònoma de Barcelona)

Començà els estudis musicals a l'Escola de Música i JPC i paral·lelament va estudiar a l'Escola Municipal Pau Casals del Vendrell el cinquè i sisè curs. Va rebre la beca Agustí Cohí Grau i la Beca de la fundació Ferrer-Salat per realitzar els seus estudis superiors de guitarra. S'ha graduat en Interpretació de música clàssica, en l'especialitat de guitarra al Conservatori Superior del Liceu (2017-2021). Ha aprofundit en l'estudi de guitarres antigues amb el mestre Carles Trepal, ha cursat un postgrau d'Especialització en Estudis Humanístics i ha finalitzat el màster en Musicologia a la UAB. Actualment estudia segon curs del Baccalaureatus en Filosofia a l'Ateneu Universitari Sant Pacià i és beneficiària d'una ajuda FPU, amb contracte predoctoral per a la realització de la tesi doctoral. Ha realitzat concerts a diverses localitats de Catalunya. Actualment toca amb una guitarra Marcelo Barbero (1943), amb cordes de budell i seda.

Antonio Ezquerro Esteban (Institución Milá y Fontanals de Investigación en Humanidades- Consejo Superior de Investigaciones Científicas, IMF-CSIC)

Investigador Científico del Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC), en su "Departamento de Ciencias Históricas—Musicología" (Institución "Milá i Fontanals") de Barcelona, y también, desde 1999, Presidente de RISM-España (*Répertoire International des Sources Musicales*). Participa y lidera diversos grupos de investigación, imparte cursos de Musicología y publica sobre los temas más diversos, habiendo dirigido veintinueve tesis doctorales de Musicología, en universidades españolas y del extranjero. Sus líneas de investigación abarcan la Historia de la Música, Documentación musical, Archivística y biblioteconomía, Patrimonio musical histórico, Paleografía musical, Barroco, Música española y panhispánica, Música eclesiástica española, Siglos XVI-XX, Pianismo, Historia de la Musicología e Historiografía musical, Polifonía, Música en la antigua Corona de Aragón, Relaciones musicales entre España y Latinoamérica, Organología, Iconografía musical, Edición musical, y Tratadística y teoría musical. Es director de la colección editorial *Consonantia* de la UB.

Isabel Fèlix Riera (Conservatori Superior de Música de les Illes Balears)

Natural de Maó, desenvolupa la seva activitat com a intèrpret, docent i investigadora. Pianista, fortepianista i clavecinista, actua com a solista i en diversos grups de cambra. Establerta entre Barcelona i Palma, és professora titular del Conservatori Superior de Música de les Illes Balears des de 2006.

Titulada superior en piano i música de cambra amb menció d'honor pel Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona, va estudiar amb Miquel Farré i, posteriorment, amb Paul Badura-Skoda a París i Viena. També és llicenciada en Farmàcia per la Universitat de Barcelona i doctora cum laude en Història de l'Art i Musicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona, amb una tesi dedicada a la compositora Margarida Orfila (2025).

La seva discografia inclou *A l'ombra del piano* (Columna Música, 2010), amb obres per a fortepiano i orquestra de Haydn, Mozart i Schubert; *Barcelona Belle Époque* (Solfa Recordings, 2015), obres catalanes del s. XX per a violí i piano; *L'âme évaporée* (Sonoteque, 2018), mélodie francesa per a contrabaix i piano; *Margarida Orfila*, obra pianística (Columna Música, 2020), distingit amb el "Melómano de Oro"; i *Margarida Orfila*, música de cambra (Columna Música, 2024).

www.isabelfelix.com

Javier Garbayo (Universidad de Santiago de Compostela)

Profesor Titular de Historia de la Música en el Departamento de Historia del Arte de la Universidad de Santiago de Compostela, ha ejercido también como Profesor Asistente en las áreas de Historia de la Música, Estética e Historia del Arte en el Conservatorio de Santiago, así como profesor numerario de Música en ESO y Bachillerato LOGSE. Ha realizado estancias de investigación y docencia en la Universidad de Salamanca, el Instituto Superior de Arte de La Habana, la Facultad de Artes y Diseño

de la Universidad Nacional de Cuyo, la Institució Milà i Fontanals (CSIC) de Barcelona y el Pontificio Instituto de Música Sacra de Roma. Desde 2009 ha participado en ocho proyectos europeos interdisciplinarios sobre transferencia de metodologías y tecnologías aplicadas a la educación, así como en tres proyectos nacionales de I+D+i dedicados a la música gallega de los siglos XIX y XX, siendo investigador principal en los dos últimos. Su investigación está centrada en la música de las catedrales de Santiago, Ourense y Lugo, con aportaciones destacadas en catalogación de fondos musicales, la elaboración de biografías de compositores y el análisis de repertorios instrumentales. Ha trabajado asimismo en el ámbito de la crítica musical decimonónica y, en la actualidad, sobre intérpretes y repertorio lírico en Galicia durante los siglos XIX y XX. Colabora habitualmente con el Vicerrectorado de Cultura de la USC en el diseño de ciclos de conciertos y ha participado en la producción y los comités científicos de diversas exposiciones, siendo comisario de *O Universo Musical de Andrés Gaos* (2019) y *Cantantes Líricas Galegas dos séculos XIX e XX* (2024–2025). Forma parte del Grupo de Investigación e Innovación IACOBUS (GI-1907) y del Centro de Investigación Interuniversitario de los Paisajes Atlánticos Culturales (CISPAC), y ha integrado los comités editoriales de las revistas *Porta da Aira* y *Anuario Musical*, así como, en la actualidad, la Comisión de Publicaciones de la SedeM.

Luis Antonio González Marín (IMF-CSIC)

Es musicólogo (IMF-CSIC), organista, clavecinista y fundador y director de Los Músicos de Su Alteza. Doctor por la Universidad de Bolonia (Reale Collegio di Spagna), ha sido director de *Anuario Musical* (2006-2014) y de los Cursos de Postgrado de Tecla del CSIC. Coordina el Grupo de Investigación de la IMF “Recuperación de Patrimonio Musical Histórico” y la investigación en el Archivo de Música de las Catedrales de Zaragoza. Autor de más de 300 publicaciones, es regularmente invitado como ponente y director musical en instituciones y escenarios de Europa y América. Ha recibido galardones como el Premio Nacional de Humanidades, Defensor de Zaragoza, Premio Artes y Letras de Heraldo de Aragón, Fundación Uncastillo, Diapason d’Or, Muse d’Or, Prelude Music Awards. Es Académico de Número de la Real de Nobles y Bellas Artes de San Luis.

Manuel Grande (Conservatorio Municipal de Música de Zaragoza)

Pianista titulado por el Conservatorio Superior de Música de Aragón y la Universität für Musik und darstellende Kunst de Viena (2015). Ha recibido clases de maestros como David Kuyken, Imre Rohmann, Tünde Kurucz, Josep Colom y Klaus Maetzl, entre otros. Ha completado el Máster de Profesorado en la Universidad de Zaragoza y el Máster en Interpretación e Investigación Musical en la Universidad Internacional de Valencia. Es doctor por la Universidad de Castilla-La Mancha (2025), bajo la dirección de Antonio Ezquerro Esteban y Luis Antonio González Marín. Es profesor de piano por oposición en el Conservatorio Municipal de Música de Zaragoza y participa activamente en proyectos de música moderna y jazz en su ciudad.

José Gabriel Guaita Gabaldón (Universitat Politècnica de València)

Pianista e investigador. Premio de Piano por unanimidad del Conservatorio Superior de Música de València. Premio Euterpe a la mejor trayectoria académica. Doctor *cum laude* por la Universitat Politècnica de València con la tesis *El piano en València (1790-1856): construcción, mercado y uso social*. Director externo de tesis doctoral en el programa de Doctorado en Arte: Producción e Investigación de la Universitat Politècnica de València. Sus líneas de investigación se centran en el estudio histórico del piano en València entre finales del siglo XVIII y mediados del XIX, con especial atención a los mercados de la música, las redes de circulación profesional e interpersonal, el análisis crítico de fuentes musicales, la reconstrucción biográfica y los usos sociales de los instrumentos en el contexto del cambio cultural hacia el siglo XIX. En 2025 lideró la investigación que permitió documentar el primer método para piano escrito en València.

Alberto Hernández Mateos (Universidad de Salamanca)

Es profesor titular en la Universidad de Salamanca. Sus investigaciones se han centrado en el pensamiento y la cultura musicales de los siglos XVIII y XIX, abarcando cuestiones estéticas, historiográficas y metodológicas, y han sido publicadas en revistas como *Il Saggiatore Musicale*, *Cuadernos de Música Iberoamericana*, *Revista de Musicología* y *Anuario Musical*. Coeditor de los volúmenes *Eximeno revisitado. Pensamiento y teoría musical en la Europa ilustrada* (con Amaya S. García para Ediciones Universidad de Salamanca, 2024) y *Echoes of 19th-century Liberalism in the Iberian and Latin American Music* (con Luísa Cymbron y João Silva para Berghahn Books, en prensa), recientemente ha contribuido con un capítulo a *The Cambridge History of Spanish Opera and Music Theatre* (2026). Entre 2012 y 2021 trabajó en el Departamento de Música de la Fundación Juan March, y en 2014 fue uno de los fundadores de la SPEMI (Sociedad para el estudio de la música isabelina), en la que sirvió como secretario hasta 2026.

Lourdes Jiménez (Investigadora independent-Universidad de Málaga)

Gestora Cultural. Doctora en Historia del Arte, Universidad de Barcelona. Licenciada en Filosofía y Letras, especialidad Historia del Arte, Universidad de Málaga. Tesis *El reflejo de Wagner en las artes plásticas españolas. De la Restauración a la Primera Guerra Mundial* (2013). Ha participado como ponente sobre el tema wagneriano en el Museo del Prado, Museo de Bellas Artes de Oviedo, Museo de Bellas Artes de A Coruña, Museu d'Art Modern de Tarragona, Institut del Teatre de Barcelona, Universidad de Barcelona, Universidad de La Rioja, Universitat Pompeu Fabra, Universidad de Granada, Universidad de Málaga, Teatre del Liceu, Cercle del Liceu, Palau de les Arts Reina Sofía, Teatro de la Maestranza, Sevilla...

Ha realizado diversas exposiciones sobre Wagner, la más importante en el año del Bicentenario Wagner (2013) con una exposición celebrada en el Museu d'Història de Catalunya y el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, sobre la influencia y recepción de Wagner en el Modernisme catalán, y el descubrimiento de la decoración de la Associació Wagneriana de Barcelona realizada por Adrià Gual. También exposiciones en Málaga sobre la iconografía wagneriana y diversos monográficos sobre *Parsifal* y el *Anillo del Nibelungo* en el Palau de les Arts Reina Sofía. Tiene numerosos artículos monográficos dedicados a la recepción plástica de la imagen de Wagner y sus óperas en diversas revistas académicas. Ha participado como especialista en la exposición *Richard Wagner: Visions d'artistes*, 2005 organizada por el Musée Rath de Ginebra y también celebrada en París.

Actualmente imparte un curso monográfico sobre Wagner en la Universidad de Málaga y tiene el encargo sobre un libro dedicado a los 150 años del Festival de Bayreuth.

Albert López (Universitat Autònoma de Barcelona)

És graduat en percussió històrica per l'ESMUC (2023) sota la tutela de Pedro Esteban. El 2022 rep la beca a l'excel·lència de la Fundació Anna Riera, que impulsa la seva formació musical. Completa un Màster oficial en recerca musical a l'ESMUC, especialitzant-se en la interpretació de la castanyola de concert. Actualment cursa un doctorat a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) sota la direcció d'Aurèlia Pessarrodona Pérez, amb la recerca *La Castanyola de concert a Barcelona (ss. XIX–XXI): de la dansa a l'escena musical*.

En l'àmbit professional, és fundador i director d'*Ars Percutendi*, grup especialitzat en música de dansa en què la percussió assumeix el rol solista, projecte pioner en l'exploració del vessant escènic i concertístic de la percussió històrica. És membre de l'*Arlequin Philosophe*, ensemble dirigit per Pedro Memelsdorff i centrat en repertori franco-caribeny tardobarroc. Participa a l'òpera *Il Combatimento di Tancredi e Clorinda* de Monteverdi amb el grup Contratemp.

Compagina la interpretació com a concertista de castanyoles amb la percussió tradicional i la percussió històrica aplicada a les músiques de ball, desenvolupant una activitat artística centrada en la recuperació i projecció d'estils i instruments vinculats a la dansa.

Francisco Manuel López Gómez (Universidad de Castilla-La Mancha)

Francisco Manuel López Gómez es profesor de la Universidad de Castilla-La Mancha y miembro del Centro de Investigación y Documentación Musical (CIDoM). En el ámbito de la investigación, ha participado en numerosos congresos nacionales e internacionales, publicado artículos en revistas especializadas de prestigio, elaborado varias monografías y capítulos de libro en editoriales de gran renombre, colaborado como evaluador para revistas académicas y formado parte de un total de nueve proyectos de Investigación, Desarrollo e Innovación. Especializado en teatro lírico, sus líneas de investigación se centran en la recepción de la música europea del siglo XIX en España, los espacios dedicados a la música y las sociedades musicales, así como el estudio, análisis y edición crítica del repertorio lírico español de finales del siglo XIX.

Francesco Milella González Luna (Universidad Complutense de Madrid)

Es un musicólogo italo-mexicano y profesor en la Universidad Complutense de Madrid. Su investigación académica se centra en las redes musicales del Atlántico entre 1750 y 1830, con especial énfasis en los procesos de transferencia cultural en torno a la ópera entre México y Europa y su interacción con los procesos políticos y sociales de la época. Obtuvo el grado de Máster en Musicología por la Universidad de Milán y, en 2018, se incorporó a la Facultad de Música de la Universidad de Cambridge como investigador doctoral con un proyecto sobre la presencia de Manuel García en México (1826–1828). En 2023, recibió una beca posdoctoral del Irish Research Council para desarrollar un proyecto sobre ópera y modernidad en los años finales del Imperio español en el Departamento de Música de University College Dublin.

Su trabajo ha sido publicado por Cambridge University Press, Routledge, University of California Press, Fondazione Rossini y Hollitzer, entre otras editoriales. Ha recibido diversos premios académicos internacionales de prestigio, entre ellos el primer premio por la mejor tesis doctoral a nivel global por la Sociedad Internacional de Musicología (IMS Outstanding Dissertation Award, 2024), el Premio Tesi Rossiniane de la Fondazione Rossini (Pesaro) y el primer premio del Otto Mayer-Serra Competition (University of California – Riverside) al mejor estudio musicológico sobre América Latina. Colabora regularmente con instituciones académicas, festivales y orquestas sinfónicas de Europa y América Latina como musicólogo y crítico musical.

Núria Miquel Magrinyà (Universitat de Barcelona)

Doctora en Història (2025) per la Universitat de Barcelona i graduada en Ciències Polítiques i de l'Administració (2020) per la mateixa universitat. Les seves línies de recerca són l'estudi de la mobilització popular durant la Revolució Liberal i el període postrevolucionari, així com l'oci i la cultura urbans durant el mateix període. Ha impartit docència en l'àmbit universitari i ha realitzat estades de recerca a la Università degli Studi di Padova, l'European University Institute de Florència, la University of Leeds i la Universidad Complutense de Madrid. D'entre les seves publicacions, podem destacar, amb Jordi Roca Vernet, *La Bullanga de Barcelona: La ciutat en flames. 25 de juliol de 1835* (2021) o l'article «Los jardines de recreo: un espacio de ocio interclasista en la ciudad industrial (Barcelona, 1850-1868)», *Historia Social* (2024).

Academia: <https://ub.academia.edu/NúriaMiquelMagrinyà>

Emilio Moreno (Universitat de Barcelona)

Emilio Moreno, con estudios universitarios de Filosofía en la Universidad Complutense y Musicología e Interpretación en la Musikakademie de Basilea (Schola Cantorum Basiliensis), es violinista especializado en la interpretación con criterios históricos y prepara su tesis doctoral en la UB bajo la dirección de los Drs. Antonio Ezquerro, Oriol Brugarolas y Jaume Carbonell sobre la figura del violinista, compositor y pedagogo español del siglo XVIII José Herrando. Ha sido docente en la Escola

Superior de Música de Catalunya (ESMUC), director de su Departament de Música Antiga, y profesor invitado en la Universidad Geidai de Tokio.

Sara Navarro Lalanda (Università degli Studi Roma Tre)

Profesor Titular en la Università degli studi Roma Tre (2024–). PhD en Historia y Ciencias de la Música (UAM, 2013 con contrato CAM y FPU) y en Educación (UAM, 2023). Su línea de investigación se centra en el estudio de la música del siglo XVIII al XXI desde los enfoques documental, pedagógico y de estudios de corte. Ha fundado el grupo de investigación FORMUSIC (UNIR) en 2022, en el que ha dirigido el proyecto de investigación *Escucha Activa e Interactiva: zarzuela infantil “Un Mundo más”* (2023–2025) y dos proyectos de innovación educativa (2023/2024 y 2024/2025). Recientemente ha publicado la monografía *Il mecenatismo musicale di Maria Cristina di Borbone-Due Sicilie* (Società Editrice di Musicologia, 2023) y coeditado el texto pedagógico “El aula suena a zarzuela. Un mundo más de Joaquín Taboada Steger y Juan Redondo Menduiña” (Octaedro, 2025).

Balint Nikovitz (Central European University-Universitat de Barcelona, UB)

I am enrolled in the doctorate program “Society and Culture: History, Anthropology, Art, and Heritage” at the Department of History of Art, University of Barcelona. My research title is “*The Philosophy Behind The Art of the Fugue: A Historically Informed Analysis of J. S. Bach’s Music*”, supervised by Dr. Joan Cusco Claraso, and tutored by Dr. Jaume Carbonell Guberna. I graduated from the Central European University in 2025, obtaining a master’s degree in philosophy. I wrote my master’s thesis on J. S. Bach’s *The Art of the Fugue* and its connection to the Lutheran philosophical tradition and how Bach’s fugues represent this tradition (supervisor: Dr. Hanoch Ben Yami). I obtained my bachelor’s degree in philology in 2018, with philosophy and religious studies specializations. My thesis discussed Nietzsche’s Apollonian- and Dionysian art concepts and the alignment of early baroque operas to Ancient Greek ideals, despite Nietzsche criticism (supervisor: Dr. Tibor Pintér).

José Ignacio Palacios Sanz (Universidad de Valladolid)

Es Catedrático de Universidad del área de Música. Posee los títulos superiores de Órgano, Pedagogía Musical, Musicología y Música Sacra, así como el Título de Profesor de Solfeo, Teoría de la Música y Acompañamiento. Es Licenciado en Geografía e Historia y doctor en Historia del Arte por la Universidad Complutense de Madrid con la mención Cum Laude.

Es autor de diez libros, una veintena de capítulos de libros, más de medio centenar de artículos, reseñas y ha coordinado varias publicaciones. Ha dirigido casi una veintena de tesis doctorales y numerosos TFM, DEAs y TFGs, ha sido IP e investigador de varios proyectos.

Fue Agregado de Enseñanza Secundaria y en la actualidad imparte docencia en la Universidad de Valladolid desde 1996 en el Grado de Hª y CC de la Música y en el Máster de Música Hispana. También ha sido docente en diversos cursos en universidades españolas y extranjeras y en conservatorios superiores.

En la actualidad es director del Grupo de Investigación Reconocido de la Universidad de Valladolid “Patrimonio musical” y coordinador de varios ciclos de órganos. En el terreno concertístico ha tenido más de trescientos actuaciones y ha grabado dos CDs.

Juan José Pastor Comín (Universidad de Castilla-La Mancha – Centro de Investigación y Documentación Musical, Unidad Asociada al CSIC)

Es Catedrático de Universidad por el área de Música. Profesor de Secundaria en excedencia, cuenta con 3 sexenios de investigación y 1 de transferencia. Su investigación se centra en el ámbito de los estudios interdisciplinares e intermediales (Música, Arte y Literatura). Premio Extraordinario Fin de Carrera y Premio Nacional Extraordinario, ha sido Premio Extraordinario de Contrapunto y Fuga. Co-Director

del Centro de Investigación y Documentación Musical (CIDoM, Unidad Asociada al CSIC), ha realizado su investigación en el extranjero durante más de 3 años en estancias como Profesor Visitante en París IV (Sorbonne, 1998 y 1999-2000, beca "José Castillejo"), Texas A&M (2003, Cátedra Cervantes); Heidelberg Universität (2012, 2013, 2019); University of Nottingham (2015, 2018, con una Madariaga; 2025, con una estancia sénior, puntuación 99,5 sobre 100 por el Ministerio). Ha sido IP de un Proyecto Redes, de varios Nacionales y de un Prueba de Concepto, así como de distintas convocatorias regionales y propias. En la actualidad dirige el proyecto financiado por el Ministerio "Beethoven y España (1800-1936): análisis, recepción, relaciones interdisciplinarias y portal digital". Por su trayectoria ha recibido en el año 2025 del Gobierno de Castilla-La Mancha el *Premio de Investigación e Innovación de Castilla-La Mancha en Arte y Humanidades*.

Victoriano J. Pérez Mancilla (Universidad de Granada)

Es Doctor por la Universidad de Granada, Licenciado en Musicología por esta misma Universidad y posee el Título de Profesor de Clarinete expedido por el Conservatorio Superior de Música de Granada. Ha ejercido su labor docente en la Universidad de Málaga, en la de Jaén y, actualmente, en el Departamento de Historia y Ciencias de la Música de la Universidad de Granada como Profesor Titular. Es Investigador Principal de un Proyecto de Excelencia financiado por la Junta de Andalucía y, anteriormente, lo ha sido de otros dos Proyectos de Investigación Musical subvencionados por la citada Comunidad Autónoma. También ha sido investigador de tres Proyectos Nacionales subvencionados por el Ministerio de Universidades y de otros tres Proyectos Autonómicos. Además, es Director del Grupo "Music, Science & Culture" del Plan Andaluz de Investigación, Desarrollo e Innovación. Ha publicado numerosos capítulos de libro en editoriales de prestigio como Tirant Lo Blanch (Q1 de SPI) y artículos en revistas de relevancia contrastada como *Anuario Musical* (Q1 en SJR). Ha realizado estancias de investigación en instituciones de referencia tanto nacionales como internacionales, participado también como ponente y comunicante en diversidad de congresos. Por último, hay que destacar las responsabilidades en la gestión universitaria, habiendo sido Director de los Estudios de Grado de la Universidad de Granada dentro del Vicerrectorado de Docencia, Subdirector y Secretario del Departamento de Historia y Ciencias de la Música, Coordinador del Grado en Historia y Ciencias de la Música y, actualmente, Coordinador del Máster en Patrimonio Musical, todo ello en la citada Universidad.

Oriol Pérez i Treviño (Investigador independent)

És musicòleg i assagista. Llicenciat en Filosofia i Lletres per la UAB, és també doctorand per la UB amb una tesi centrada en l'estudi de l'Sturm und Drang musical. Amb una dilatada trajectòria en el camp de la direcció artística i la gestió de projectes culturals, com ara la Xarxa de Músiques a Catalunya, el Festival de Torroella de Montgrí, el Centre Robert Gerhard o L'Auditori de Barcelona, en els darrers anys combina una intensa tasca com a conferenciant i docent amb la publicació de diferents llibres com ara *Josep Maria Colom. Un pianista de culte* (2023), *Robert Gerhard. Un Quixot amb noblesa d'esperit* (2022), *Bach en temps de pandèmia* (2022), *Quan canta la Sibíl·la* (2021), escrit junt a Antoni Gelonch o *Camins per a la transformació* (2025) del que n'és co-editor junt a Xavier Melloni.

Conseller editorial de la Revista 440 Clàssica, exerceix la crítica musical a El Punt-Avui i escriu la secció «Entre clàssics» al portal Nosolocine on ha publicat més d'un miler d'articles. El seu llibre *Crònica sentimental d'una gesta* va significar el seu bateig en el gènere de la crònica històrico-esportiva. Un dels seus darrers llibres és *Tots els morts són un de sol. 27 requiem in tempore belli* on aprofundeix en l'estudi de diferents misses de difunts compostes al llarg de la història i la seva relació amb les Experiències Properes a la Mort i el misteriós fenomen de la inspiració.

Jordi Piccorelli i López (Investigador independent)

És director d'orquestra. Ha estudiat amb Lütz Köhler, Salvador Brotons, Antoni Ros-Marbà, Paolo Bellomia, Martin Schmidt, entre d'altres. Ha dirigit diferents formacions orquestrals a Alemanya,

Txèquia, Bulgària, Portugal, França, Itàlia, Catalunya, incloent diverses orquestres simfòniques i de cambra, corals i formacions especialitzades en música antiga amb instruments originals.

Ha dirigit, entre d'altres, l'Orquestra Simfònica Sant Cugat, l'Orquestra Barroca Camerata di Phonasci, l'Orquestra de Cambra Terrassa 48, la Jove Orquestra de l'Auditori de Girona, l'Orquestra Geração de Lisboa, membres de la Bohuslav Martinu Philharmonic Orchestra, la Sofia Film Orchestra, i l'orquestra de l'ESMUC. També ha dirigit bandes simfòniques (com la Banda Municipal de Barcelona) i cobles (com la Cobla Sant Jordi-Ciutat de Barcelona i la Cobla Ciutat de Girona). Actualment és director de l'Orquestra Simfònica Juvenil de Catalunya, la Jove Orquestra de Figueres, la banda simfònica Girona Banda Band i la Cobla Ciutat de Girona.

Fa recerca i recupera patrimoni musical català, especialment del segle XIX. Ha publicat l'obra *Simfonia Homenatge a Beethoven* de Bernat Calbó Puig i Capdevila.

Laura Planagumà-Clarà (Instituto Complutense de Ciencias Musicales, ICCMU)

Laura Planagumà-Clarà va obtenir el Títol Superior de Musicologia a l'Escola Superior de Música de Catalunya (2019) i el seu TFG "Amors, peregrines i ronya: estudi d'un cançoner d'Olesa de Montserrat" guanyà el Premi d'Investigació Vila d'Olesa (2021). Ha cursat el màster "Música espanyola e hispanoamericana" de la Universidad Complutense de Madrid i recentment s'ha doctorat en el Departament de Musicologia de la mateixa universitat.

Interessada en l'estudi de les músiques populars històriques, actualment la seva investigació està dedicada als *contrafacta* de la Catalunya del segle XVIII. Actualment és editora del Instituto Complutense de Ciencias Musicales (ICCMU), institució en la que ha treballat en el projecte *Digitalización del Ecosistema del Patrimonio Musical* (DEePMusic, 2022-2025). Ha participat en congressos nacionals i internacionals i ha publicat en revistes com *Cuadernos de Etnomusicología*, *Revista Catalana de Musicologia*, *Cuadernos de Música Iberoamericana* i *Scripta: Revista Internacional de Literatura i Cultura Medieval i Moderna*.

Kevin Prados (Universitat de Barcelona)

Kevin Prados és doctorant del programa d'Estudis Humanístics de la Universitat Rovira i Virgili amb el Dr. Joan Cuscó i Clarasó com a director i el Dr. Ramon Arnabat Mata com a tutor. Graduat en Filosofia per la Universitat de Barcelona fa castells des de 2010 amb els Nens del Vendrell, de la qual n'ha sigut cap de colla els anys 2015, 2024 i 2025. Durant molt de temps ha defensat en l'àmbit del debat casteller la necessitat d'una definició d'aquesta activitat des de la filosofia i l'estètica.

Aquesta definició pot evitar —a parer de l'autor— innecessàries i perilloses excursions cap a àmbits com els esports de risc, que poden eliminar la pràctica tal i com la coneixem. Al 2024 va participar com a assessor de guió i de rodatge de la sèrie *Pubertat*, de Leticia Dolera (2025, HBO). La ficció succeeix dins del marc d'una colla casteller, que funciona com a comunitat secular. El 2025 comença la tesi doctoral per intentar sistematitzar aquesta concepció artística dels castells i el 2026 publica l'assaig titulat *Contra la gravetat* (Barcelona: Arpa Editors) en que enllaça el món de la filosofia i el dels castells.

Àlex Prats Perez (Universitat Autònoma de Barcelona)

Àlex Prats Perez (Lleida, 1996) és violinista, graduat en Humanitats i doctorand en Musicologia i Història de l'Art a la Universitat Autònoma de Barcelona. Obté el Grau Superior d'Interpretació al Conservatori Superior de Música d'Aragó (2020), el Màster Universitari en Musicologia, Educació Musical i Interpretació de la Música Antiga també a la UAB (2021) i el Grau en Humanitats a la Universitat Oberta de Catalunya (2024), amb una menció en Filosofia. Actualment compagina els seus estudis de Doctorat i de Màster en Pensament Contemporani i Tradició Clàssica a la Universitat de Barcelona, amb la seva labor investigadora, docent i concertística en diferents projectes, entre els que destaca el quartet de corda Muro Kvartet.

Manuel Quesada Benítez (Real Conservatorio Superior de Música ‘Victoria Eugenia’ de Granada)

Natural de Alcañiz (Teruel), desarrolla una activa carrera como trombonista, formándose en el Real Conservatorio Superior de Música de Madrid, la Hochschule für Musik und Theater de Hanover (Alemania) y el Konijlijk Konservatorium de La Haya (Países Bajos). Colabora asiduamente con formaciones como la Orquesta Ciudad de Granada, la Orquesta Sinfónica de Castilla y León, la Orquesta Sinfónica de Navarra o la Orquesta Nacional de España, así como sacabuche en agrupaciones de música antigua como La Danserye, Los Mvsicos de su Alteza, Oniria Sacabuche, Los Afectos Diversos, La Caravaggia o Lodi Mvsicali, entre otros.

Paralelamente a la interpretación, ha realizado los estudios de Historia y Ciencia de la Música en la Universidad de Granada, el Máster en Patrimonio Musical en esta misma institución (junto con la UNIA y la UNIOVI), y actualmente se encuentra realizando su tesis doctoral bajo la dirección del Dr. Antonio Ezquerro.

Ha impartido numerosos cursos de trombón y sacabuche, siendo profesor del Conservatorio Profesional de Música ‘Ángel Barrios’ de Granada entre 2010 y 2021, ejerciendo actualmente como catedrático de trombón en el Real Conservatorio Superior de Música ‘Victoria Eugenia’ de Granada.

Joaquim Rabaseda (Escola Superior de Música de Catalunya)

És musicòleg. Llicenciat en Història de l’art per la Universitat de Girona (1997) i en Història i ciències de la música per la Universidad de Granada (1999), és doctor en musicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona (2006). Entre 2006 i 2023 va ser col·laborador habitual a la revista cultural *L’avenç*. Ha participat en diferents projectes de recerca i ha publicat articles i llibres sobre la música catalana dels segles XIX i XX amb Jaume Ayats, Anna Costal i Joan Gay. Ha estat comissari de l’Any Garreta, commemoració de la Generalitat de Catalunya (2025). És autor de la monografia *Els himnes nacionals: una primera introducció* (2012). Des de 2001 és professor d’història i anàlisi musical a l’Escola Superior de Música de Catalunya. Entre 2011 i 2020 va ser cap del Departament de musicologia del mateix centre, i actualment n’és el Cap de Recerca, Qualitat i Innovació.

Jaume Radigales Babí (Universitat de Barcelona, UB)

Jaume Radigales (Barcelona, 1969) és doctor en Història de l’Art per la Universitat de Barcelona, on imparteix docència al màster La música com a art interdisciplinari i l’assignatura Història de l’Òpera al grau d’Història de l’Art.

És professor titular a la Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals Blanquerna de la Universitat Ramon Llull.

Crític musical del diari *Ara*, realitza i presenta el programa *Una tarda a l’òpera a Catalunya Música*. Ha publicat una vintena de llibres, especialment centrats en l’òpera com a art multidisciplinari i les seves connexions amb els mitjans de comunicació de masses, a més de la monografia *L’òpera catalana. Síntesi històrica*.

Nil Rider Enrique (Catedral de Barcelona - Universitat Autònoma de Barcelona)

És historiador, amb una alta sensibilitat per la història de l’art, el folklore i l’etno-musicologia. Professionalment es dedica a la gestió del patrimoni cultural, tot i que també ha estat docent a la Universitat Autònoma de Barcelona. Com a investigador, ha publicat diversos articles, llibres i ha participat en nombrosos congressos amb ponències i comunicacions entorn dels seus interessos acadèmics. Habitualment, la seva recerca rau en tots els aspectes socials del ritual, des de l’estudi i la reflexió del cerimonial i la litúrgia antiga, així com els seus espais i expressions. Per això, també està

interessat en el paisatge sonor, en la música i la performativitat d'aquest cerimonial urbà en el que hi ha elements sonors.

Marina Rodríguez Brià (Investigadora independent)

Marina Rodríguez Brià és pianista i investigadora independent. Professora Superior de Música pel Conservatori Municipal de Música de Barcelona i llicenciada en Filologia Francesa per la UAB. Escriu articles i poesia, imparteix conferències i recitals i ha estat comissària de diverses exposicions. Els seus principals interessos de recerca són l'estudi de la vida i obra de Muzio Clementi, així com la vida musical a Londres. Juntament amb Joan Josep Gutiérrez ha escrit el llibre "Un viaje musical con Muzio Clementi. Ensayo biográfico" publicat per l'editorial Arpeggio (2025). Escriu per a publicacions especialitzades com ara la Revista Catalana de Musicologia, The Keats-Shelley Review (Routledge. Taylor & Francis Group), Harpsichord & Fortepiano (Peacock Press) o la Revista Musical Catalana. També estudia el món del piano a Barcelona i recupera escriptors i artistes catalans dels segles XIX i XX. És membre de la Societat Catalana de Musicologia i membre fundadora de l'Associació Muzio Clementi de Barcelona.

Ha participat, entre altres, a l'Anglo-Catalan Society Annual Conference (anys 2022 i 2023), a la Historical Keyboard Society of North America (2017) o al International Geelvinck Fortepiano Festival d'Holanda (2019).

Jordi Roca Vernet (Universitat de Barcelona, UB)

Professor agregat Serra Húnter a la Universitat de Barcelona (2023-). Premi Extraordinari de Doctorat per la Universitat Autònoma de Barcelona (2007). Ha estat investigador postdoctoral a la Universidade de Lisboa, la University of Warwick i la Universitat Rovira i Virgili. Ha publicat en algunes de les principals revistes de recerca espanyoles i ha contribuït amb capítols en llibres editats per editorials nacionals i internacionals.

Les seves principals línies de recerca se centren en les diverses formes de politització i mobilització de la societat catalana i espanyola del segle XIX, així com en la seva relació amb les cultures polítiques coetànies. Entre les seves publicacions més rellevants destaquen: *Barcelona revolucionària i liberal: exaltats, milicians i conspiradors* (2011); *La Bullanga de Barcelona: la ciutat en flames. 25 de juliol de 1835* (2021), en coautoria amb Núria Miquel; i l'edició de *La República a la Barcelona de Miquel González i Sugranyes, 1873-1874* (2023).

Academia: <https://urv.academia.edu/JordiRocaVernet>

Researchgate: https://www.researchgate.net/profile/Jordi_Roca_Vernet

Patricia Romero Barber (Institut Menorquí d'Estudis-Conservatori Professional de Música i Dansa de Menorca)

Nascuda as Migjorn Gran, inicia els estudis de piano a Menorca amb Luba Kletsova i els culmina a l'Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC), obtenint el títol de Grau Superior en Interpretació de Piano (2015) amb el professor Vladislav Bronevetsky.

Interessada en la interpretació històrica, reb classes de perfeccionament de piano i d'instruments de tecla històrics per part d'I. Fèlix, G. Dzyubenko, E. Martínez Borruec, J. Ogg, S. Kuijken i L. Kletsova, així com també treballa amb prestigiosos músics com A. Schoonderwoerd, M. Seiler, V. de Hoog, I. Capriles, E. Scano i R. Andueza, entre d'altres. Forma part dels grups de música antiga Stylus Phantasticus i Ensemble Tsaldaris i col·labora amb l'Orquestra de Cambra Illa de Menorca (OCIM), el Gran Conjunt d'Antiga de l'ESMUC i l'Ensemble Cristofori, a més d'actuar en diversos festivals, com el Festival de Musiques Anciennes de Besançon-Montfaucon (França), els Festivals de Música Antiga des Migjorn Gran i de Maó i el Festival d'Orgue de Ciutadella. També ha estat membre del jurat del "II Concurs FIDAH per a Joves Pianistes de Menorca".

En la vessant interpretativa, ha estat guardonada en diverses edicions del Concurs Internacional de Piano Vila de Capdepera i va representar les Illes Balears en el IXè Certamen Nacional d'Interpretació "Intercentros Melómano".

En l'àmbit musicològic, des de 2019 és membre del Grup de Recerca Musicològica de Menorca. Centrada en la investigació sobre instruments de tecla històrics, ha publicat en revistes de divulgació musical, com l'ESMUC Digital, i ha impartit conferències i concerts comentats. Recentment, ha participat en les XXIII Jornades de Recerca Històrica de Menorca i ha comissariat, juntament amb altres membres del GREMe, l'exposició itinerant "Música i memòria: obrim els arxius de Menorca". Actualment combina la recerca i la interpretació amb la docència al Conservatori Professional de Música de Menorca.

María Rubio Amondarain (Universidad Complutense de Madrid / Instituto Complutense de Ciencias Musicales)

María Rubio Amondarain es graduada en Lenguas, Literaturas y Culturas Románicas por la Universidad de Salamanca (2022) y tiene estudios profesionales de flauta travesera por Conservatorio Profesional de Música Francisco Escudero (2018). Estudió el Máster en elaboración de diccionarios y control calidad léxico español por la Universidad Nacional de Educación a Distancia y la Universidad Autónoma de Barcelona (2023) y el Máster en Edición por la Universidad Autónoma de Barcelona (2024).

Su investigación aborda la historiografía lingüística, la terminología musical y la lexicografía histórica en español. Actualmente es investigadora predoctoral FPI en el proyecto Leximus: Léxico en Español y Ontología de la Música, iniciativa del Instituto Complutense de Ciencias Musicales (ICCMU) en coordinación con la Universidad de La Rioja (UR) y la Universidad de Salamanca (USAL).

Jordi Sacasas (Arxiu Parroquial de Santa Maria del Pi)

Arribà a la basílica l'any 1992 per tal de recuperar l'antiga Capella de Música de Santa Maria del Pi, projecte dut a terme en estreta col·laboració amb el director David Malet. En aquell moment va conèixer l'arxiver Mn. Joan Miralles i Zamora que, juntament amb Mn. Trinitat Prat organitzaren l'arxiu després de la Guerra Civil. Vinculat des de llavors a la basílica i al seu patrimoni artístic i documental, ha estat durant 30 anys vetllant per la seva conservació i estudi. L'any 1996 fundà l'Scola Pinensis especialitzada en música gregoriana i cant pla amb una especial atenció per les obres musicals conservades a l'arxiu. L'any 1998 identificà i estudià "L'Àngel Tort" el baiard per dur la custòdia major del Pi, obra important de l'escultor Adrià Ferran de 1822, que estava en perill de desaparèixer.

A partir d'aquest moment ha continuat la feina d'identificar i estudiar l'important patrimoni de la Basílica encara en gran part inèdit. L'any 2011, realitzà el projecte provisional de museïtzació de la basílica i la seva posta en funcionament. Aquest mateix any és nomenat oficialment arxiver i responsable del museu i tresor on ha continuat la tasca de posta al dia de l'arxiu, iniciant la redacció d'un pla director, inventari i actualització dels instruments de descripció per tal d'aplicar la Norma de Descripción Archivística de Catalunya (NODAC) Des d'aquesta responsabilitat ha propiciat la recuperació, el coneixement i la posta en valor del important fons musical del Pi mitjançant diverses iniciatives que inclouen, a més de la col·laboració amb l'Inventari dels Fons Musicals de Catalunya (IFMUC), convenis amb institucions com l'Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC) o el Secretariat d'Arxius de l'Església Catalana (SAEC) orientades principalment a la protecció i difusió del fons musical. En aquest sentit cal esmentar el cicle anual de concerts «Vespres d'Antiga» en conveni amb l'ESMUC.

Ha participat com a conferenciant en diversos cursos i cicles culturals centrats en la historiografia de l'art i la història, la gestió del patrimoni arxivístic i musical antic. etc. organitzats per l'APSMP, UAB, AHCB, MUHBA, FHEAG, MDB, ACM, entre altres. Ha publicat diversos articles sobre art, història, música, campanologia i arxivística. Ha participat com a comissari en diverses exposicions organitzades pel CEII i l'APSMP.

Maria Salat (Universitat de Barcelona)

És músic, clarinetista, pedagoga i investigadora graduada a l'ESMUC (Escola Superior de Música de Catalunya) amb el Títol Superior de Música l'any 2020. Va cursar el Màster de Recerca a la mateixa institució en l'especialitat de Musicologia Històrica (2021). Actualment és estudiant de doctorat al programa «Societat i Cultura: Història, Antropologia, Art i Patrimoni» de la Universitat de Barcelona a la secció d'Història Contemporània, estudiant el ritual republicà i els Cors de Clavé en l'espai públic durant el Sexenni Democràtic.

Ha participat a jornades i congressos com a ponent i comunicadora en jornades i congressos nacionals i internacionals sobre història i sobre música. Actualment combina la investigació amb la coordinació i l'ensenyament en l'àmbit d'Educació Musical Primerenca a l'Escola Municipal de Música Centre de les Arts de l'Hospitalet de Llobregat (EMMCA), i amb la interpretació com a clarinet principal a la Banda Simfònica de Badalona, on també és directora assistent.

Soledad Sánchez (Biblioteca de Catalunya)

Professora de flauta per l'Instituto del Profesorado de Música de Rosario (Argentina), graduada en Musicologia per l'Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC) i Llicenciada en Biblioteconomia per la Universitat Oberta de Catalunya (UOC).

Ha treballat dins el sector de l'edició musical, la interpretació, la docència i la recerca especialitzada en dansa antiga. Des del 2018 orientà la seva professió vers el patrimoni musical. Ha treballat a institucions com el Museu de la Música de Barcelona, el Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya i la Biblioteca de l'Escola Superior de Música de Catalunya. Des del 2023 és bibliotecària de la Secció de Música de la Biblioteca de Catalunya (BC).

Virginia Sánchez Rodríguez (Universidad de Castilla La Mancha, UCLM)

Virginia Sánchez Rodríguez es Profesora Titular de la Universidad de Castilla-La Mancha. Se doctoró en Musicología (2013, Universidad de Salamanca) con una tesis centrada en el estudio de la música del cine español elaborado durante el franquismo con perspectiva de género, una línea de trabajo que continúa y que compagina con la investigación sobre mujeres españolas y europeas olvidadas de la historia de la música de los siglos XIX y XX. Es autora de nueve monografías y de un centenar de artículos y capítulos en las principales revistas y editoriales nacionales e internacionales. Desde 2016, es editora jefa de la revista Cuadernos de Investigación Musical (UCLM-CIDoM, Unidad Asociada al CSIC). Entre los galardones recibidos por sus estudios sobre música y mujer, destacan el Premio de Investigación a la Mejor Tesis Doctoral (Fundación SGAE, 2013), el I Premio Nacional de Investigación "Rosario Valpuesta" (Universidad Pablo de Olavide, 2015), el Accésit del Premio Internacional de Investigación "Victoria Kent" (Universidad de Málaga, 2018) y el Accésit del Premio Nacional de Divulgación Feminista "Carmen de Burgos" (Universidad de Málaga, 2023).

Susana Sarfson (Universidad de Zaragoza)

Profesora Titular en la Facultad de Ciencias Humanas de Huesca (Universidad de Zaragoza). Doctora en Filosofía y Ciencias de la Educación, Profesora Superior de Piano, Licenciada en Filología Hispánica, Profesora Superior de Clave (Medalla de oro, Conservatorio Nacional de Música "Carlos López Buchardo", Buenos Aires). Ha sido profesora de clave del Conservatorio de Música de Huesca (España). En Argentina ha sido profesora del Conservatorio Nacional de Música, del Collegium Musicum de Buenos Aires, del Instituto Superior de Arte del Teatro Colón, del Centro Polivalente de Arte de San Isidro y Rectora del Instituto "Edmundo de Amicis" de enseñanza secundaria.

Publicaciones en: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/autor?codigo=113307>

<https://iph.unizar.es/susana-sarfson-gleizer/>

Lluís Ferran Toledano (Universitat Autònoma de Barcelona, UAB)

Professor agregat de la Universitat Autònoma de Barcelona des de 2004, ha impartit seminaris en una dotzena d'universitats espanyoles i d'àmbit internacional. És autor de diversos llibres i treballs científics sobre la història del carlisme i del catolicisme polític, la construcció de les memòries nacionals, la història del parlamentarisme i els discursos de la corrupció. Fins el 2022 ha estat investigador principal del grup de recerca SGR PICEC (Política, Institucions i Corrupció a l'Època Contemporània).

<https://orcid.org/0000-0002-5017-3651>

Laura Triay (Institut Menorquí d'Estudis)

Llicenciada en Història i Ciències de la Música; DESE i màster en Musicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona. Va obtenir una beca FPI al departament de Musicologia de la Institució Milà i Fontanals del CSIC, amb estades a les Universitats de Bolonya i Cambridge. Amplia la seva formació amb un postgrau de Gestió Cultural a la Universitat de les Illes Balears. Va realitzar els estudis de piano al Conservatori de Menorca i el Liceu de Barcelona.

La seva activitat principal se centra en la protecció i difusió del patrimoni documental musical de Menorca; àmbit de recerca centrat en l'estudi de la recepció del repertori (segles XVIII-XIX) i el sistema productiu en les temporades d'òpera a través de companyies italianes (segle XIX). Ha realitzat el catàleg del fons d'òpera del Teatre Principal de Maó, el *Cens-guia dels Arxius Musicals de Menorca*, el catàleg i estudi de l'arxiu musical del Comtat de Torre-Saura (Ciutadella). Comissària de l'exposició *Així sona Menorca* del Museu de Menorca (març 2025-febrer 2026) i de l'exposició itinerant *Música i memòria. Obrim els arxius de Menorca* (novembre 2025-febrer 2026).

Natàlia Vilà Urriza (Universitat Autònoma de Barcelona, UAB)

Doctora en Història Comparada, Política i Social per la UAB, membre del SGR GREPIIC i del projecte d'investigació SEFRES, dedicat a l'estudi de la sociabilitat epistolar i de les xarxes familiars catalanes dels segles XVIII i XIX. La seva tesi doctoral, qualificada amb la menció de Cum Laude, ha analitzat la impremta de la Universitat de Cervera com a cas d'estudi per a comprendre la gestió d'un negoci editorial català dels segles XVIII i principis del XIX. Ha estat investigadora predoctoral a la UAB i, actualment, és professora substituta del grau d'Història en aquesta mateixa universitat.

<https://orcid.org/0000-0001-7714-4158>